

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie
BZ2631847

Datum 11 september 2026
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Bijlage(n)
5

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij vijf fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1 - Actieplan Cybersecurity en AI
Fiche 2 - Aanbeveling gemeenschappelijk kader leeftijdsverificatie EU
Fiche 3 - Mededeling EU-strategie voor de veehouderij.
Fiche 4 - Actieplan voor het EU-eiwitsysteem
Fiche 5 - Mededeling actieplan tegen cyberpesten

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

Fiche 1: Actieplan Cybersecurity en AI

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Actieplan voor cyberbeveiliging en artificiële intelligentie

b) Datum ontvangst Commissiedocument

7 juli 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 577

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026DC0577 - EN - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Telecomraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Justitie en Veiligheid in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 7 juli 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een mededeling over het *Action Plan on Cybersecurity and Artificial Intelligence* (AI) gepubliceerd (hierna: het actieplan). Het actieplan beoogt het veilige en verantwoorde gebruik van AI te ondersteunen en tegelijkertijd de cyberbeveiliging van Europa te versterken.

Kunstmatige intelligentie (AI) zorgt voor een snelle transformatie van het cyberbeveiligingslandschap. AI kan ondersteuning bieden voor het opsporen van kwetsbaarheden, het voorkomen van cyberaanvallen en het versterken van de bescherming van kritieke infrastructuur. Tegelijkertijd kan het ook door kwaadwillende actoren worden misbruikt om aanvallen te automatiseren, zwakke plekken op te sporen en cyberoperaties uit te voeren met een ongekeerde snelheid en omvang.

Het actieplan tracht een gecoördineerde aanpak uiteen te zetten om lidstaten, bedrijven en overheidsinstanties te helpen profiteren van de kansen van AI met betrekking tot cyberbeveiliging. Zo kunnen ze deze kansen benutten, en tegelijkertijd de cybersecurityrisico's die hierdoor ontstaan

aanpakken. Daarnaast bouwt het actieplan voort op de verdere ontwikkeling van het Europese cybersecuritybeleid en- wetgeving,¹ waaronder de herziening van de *Cybersecurity Act (CSA2)*, voor zover relevant voor de rol van het Europees Agentschap voor Netwerk- en Informatiebeveiliging (ENISA) en de ontwikkeling van Europese cybersecuritycapaciteiten. De acties in het actieplan verdelen zich over drie pijlers: 1) geavanceerde AI veilig, toegankelijk en inzetbaar maken voor Europese cybersecurity; 2) het versterken van de cyberbeveiliging en veerkracht van de EU; 3) het opschalen van de Europese AI-capaciteiten voor cyberbeveiliging.

In de eerste pijler stelt de Commissie voor om geavanceerde AI veilig, toegankelijk en inzetbaar maken voor Europese cybersecurity, voortbouwend op het wettelijke kader dat de AI-verordening biedt.² Hiertoe zal de Commissie de totstandkoming ondersteunen van een EU-evaluatiecapaciteit voor AI-modellen, waarvan cyberbeveiliging een integraal onderdeel moet vormen (verwacht in 2027). Daarnaast zal de Commissie, in samenwerking met het ENISA, een Europese Blauwdruk (*blueprint*) ontwikkelen die aanbieders van geavanceerde AI-cybersecuritycapaciteiten moet faciliteren om Europese organisaties toegang te verlenen tot hun dienstverlening (verwacht in vierde kwartaal 2026). Verder stelt de Commissie voor dat ENISA en het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (JRC) een veilig testplatform voor AI zullen ontwikkelen met geavanceerde cybercapaciteiten voor toepassingen op het gebied van cyberbeveiliging, om de tijdige en veilige inzet van AI ten behoeve van de cyberbeveiliging te stimuleren (verwacht in vierde kwartaal 2026).

Om het cyber-ecosysteem van de EU voor te bereiden op het "AI-tijdperk", de tweede pijler van het actieplan, stelt de Commissie drie concrete acties voor. Ten eerste zal ENISA, in samenwerking met relevante EU-instellingen, richtsnoeren, aanbevelingen, adviezen en *best practices* publiceren ten behoeve van de bescherming tegen AI-aangestuurde dreigingen en de veilige integratie van AI in cyberbeveiligingsactiviteiten (vanaf derde kwartaal 2026). Ten tweede zullen de Commissie, de lidstaten, ENISA en het bedrijfsleven samenwerken om bestaande instrumenten en werkwijzen voor het beheer van kwetsbaarheden geschikt te maken voor het AI-tijdperk (vanaf 3e kwartaal 2026). Als derde zal ENISA, in samenwerking met de Commissie, de lidstaten, open-sourcegemeenschappen, EU-instanties en het bedrijfsleven, een eerste proefproject lanceren in het kader van een "*Critical Open Source Resilience Campaign*" om het doorvoeren van patches te versnellen, onder meer door gebruik te maken van AI (verwacht in vierde kwartaal 2026).

De derde pijler richt zich op het versterken van het technologische leiderschap van Europa middels het verder ontwikkelen en opschalen van de Europese AI-capaciteiten voor cyberbeveiligingsdoeleinden. Hiertoe zal de Commissie met steun van het Europees Kenniscentrum voor Cyberbeveiliging (ECCC)³ en in samenwerking met ENISA, een *Grand Challenge* lanceren om

¹ Zoals: de AI Act; de Cyber Resilience Act (CRA) ; de NIS2-richtlijn; de Digital Operational Resilience Act (DORA); de Cyber Solidarity Act ; de Cloud and AI Development Act (CADA).

² Verordening (EU) 2024/1689 (AI act)

³ European Cybersecurity Competence Centre (ECCC) heeft als doel de digitale weerbaarheid en het concurrentievermogen van Europa op het gebied van cybersecurity te vergroten en te zorgen dat Europa minder afhankelijk is van technologie van buitenaf. Het ECCC werkt nauw samen met een netwerk van nationale coördinatiecentra (NCC's) in alle EU-lidstaten.

de opschaling van Europese, door AI aangestuurde cyberbeveiligingsoplossingen te ondersteunen (verwacht in vierde kwartaal 2026). Tevens zal de Commissie, samen met de lidstaten, ernaar streven onafhankelijke rekencapaciteit van AI-fabrieken beschikbaar te stellen voor het testen, trainen en implementeren van beschikbare geavanceerde en "frontier" AI-modellen voor cyberweerbaarheid. Verder zal de Commissie samenwerken met de lidstaten en het bedrijfsleven (in het kader van de *Cybersecurity Skills Academy*) om opleidingsmodules te ontwikkelen voor cyberbeveiligingsprofessionals over het gebruik van AI voor cyberbeveiliging (verwacht in vierde kwartaal 2026).

Tenslotte stelt de Commissie dat de EU het voortouw moet nemen bij het vormgeven van wereldwijde werkwijzen op het gebied van betrouwbare AI en cyberweerbaarheid, daarbij gebruikmakend van de wettelijke kaders van de EU op het gebied van AI en cyberveiligheid.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinet zet zich in voor het versterken van de Nederlandse en Europese (cyber)weerbaarheid en concurrentievermogen op het gebied van kritieke (digitale) technologieën. Daarbij wordt een integrale benadering van de gehele digitale technologie waardeketen gehanteerd, van halfgeleiders en digitale infrastructuur tot cloud, software en AI. Deze inzet sluit aan bij o.a. het coalitieakkoord, de opdrachtbrief aan de *Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat* (waarvan digitaal één van de vier prioritaire strategische domeinen is), de Nationale Technologiestrategie (NTS), de kabinetsaanpak economische veiligheid, de kabinetsreactie op rapport Wennink, de Nederlandse Cybersecuritystrategie (NLCS) en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)⁴. Hiermee wordt zowel ingezet op technologie specifiek- en cyberveiligheidsbeleid als op het versterken van de randvoorwaarden voor innovatie, talentontwikkeling, digitale infrastructuur en publiek-private samenwerking. De NLCS zet de vier pijlers uiteen van de kabinetsinzet voor het realiseren van een digitaal veilige en weerbare samenleving. De NLCS benadrukt ook dat internationale samenwerking essentieel is gezien het grensoverschrijdende karakter van cyberdreigingen. Pijler I van de NLCS richt zich op de digitale weerbaarheid van de overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Doel is mede om risico's tot een aanvaardbaar niveau te brengen door middel van een verzameling van maatregelen, en dat organisaties zicht hebben op cyberincidenten en om dreigingen van cyberincidenten te voorkomen. In pijler II van de NLCS wordt het belang van kennis- en innovatieontwikkeling rondom cybersecurity benadrukt door in te zetten op meer publiek-private samenwerkingen en nationale en Europese subsidies voor innovatieonderzoeken. De inzet van AI voor detectie, respons en dreigingsanalyse is hierin één van de prioritaire thema's. Daarnaast prioriteert de NTS zowel AI & Data én Cybersecuritytechnologieën als twee sleuteltechnologieën

⁴ Kamerstukken II 2025/26, 36 848, nr. 106, Opdrachtbrief Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat [coalitieakkoord-d66-vvd-cda.pdf](#); Kamerstukken II 2023/24, 33 009, nr. 140, Nationale Technologiestrategie; Kamerstukken II 2025/26, 30 821, nr. 332, Update voortgang Kabinetsinzet Economische Veiligheid; [Kabinetsreactie op het rapport van Peter Wennink Nederlandse Cybersecuritystrategie 2022-2028 | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid](#); ; Kamerstukken II 2023/24, 33 009, nr. 140, Nationale Technologiestrategie; Kamerstukken II 2025/26, 30 821, nr. 332, Update voortgang Kabinetsinzet Economische Veiligheid; [Kabinetsreactie op het rapport van Peter Wennink Nederlandse Cybersecuritystrategie 2022-2028 | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid](#); Kamerstukken II 2024/25, 26 643, nr. 1366, Nederlandse Digitaliseringsstrategie

waarop Nederland strategische afhankelijkheden wil verminderen en waarop gerichte, niet-vrijblijvende investeringen gewenst zijn. Deze lijn sluit aan bij de kabinetsinzet op open strategische autonomie, waarbij internationale samenwerking en handel uitgangspunt blijven en gerichte maatregelen worden getroffen om strategische afhankelijkheden te verminderen. Op Europees niveau zet het kabinet zich in voor een realistische en complementaire Europese aanpak, die aansluit bij bestaande initiatieven zoals *European High-Performance Computing* (EuroHPC), de AI-fabrieken en de Digital Decade-doelstellingen, en die versnippering van financiering en *governance* voorkomt. Nederland is net als iedere lidstaat onderdeel van het ECCC en levert input op de inhoud van het Digital Europe Programma en Horizon Europe⁵ op basis van nationale behoeftes en daaraan verbonden Europese kansen. Hier wordt de ontwikkeling van AI-toepassingen voor cybersecurity gestimuleerd.

De afgelopen jaren is een stevig wettelijk kader neergezet voor zowel AI als cybersecurity. De AI-verordening en de *Cyber Resilience Act* (CRA) stellen eisen aan de veiligheid van software en hardware in de EU. Zowel de *Network and Information Security 2* (NIS2) richtlijn, die per 15 augustus jl. in Nederland is geïmplementeerd in de Cyberbeveiligingswet (Cbw), als de *Digital Operational Resilience Act* (DORA) bevatten maatregelen voor de versterking van het niveau van cyberbeveiliging in de EU, meer in het bijzonder met betrekking tot essentiële entiteiten en belangrijke entiteiten in verschillende kritieke sectoren respectievelijk entiteiten in de financiële sector. Daarnaast reguleert de AI-verordening de ontwikkeling van AI-modellen voor algemene doeleinden met systeemrisico's, zoals het risico op misbruik in het cyber domein. Met de herziening van de *Cybersecurity Act* (CSA2) wordt dit kader versterkt door vernieuwde taken en bevoegdheden voor ENISA, een Europees kader voor cyberbeveiligingscertificering, en een EU-breed mechanisme voor de beveiliging van ICT-toeleveringsketens.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt in het algemeen de doelstelling in het actieplan om geavanceerde AI-modellen veilig, toegankelijk en inzetbaar te maken binnen de EU en tegelijkertijd de cyberbeveiliging op Europees niveau te versterken. Het kabinet acht het van belang dat in dit veranderende dreigingslandschap met betrekking tot geavanceerde AI-modellen de digitale autonomie van Europa wordt bewaakt en versterkt. Daarbij dient tevens rekening te worden gehouden met de specifieke nationale verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het terrein van nationale veiligheid en defensie. Gezien de toename van cyberdreigingen, is het juist van belang dat op Europees niveau een uniforme aanpak wordt gehanteerd die past bij de vooroplopende rol die Nederland en Europa zouden moeten hebben op dit grensoverschrijdende onderwerp. Ook acht het kabinet van belang dat de voorgestelde acties zoveel mogelijk voortbouwen op instrumenten in bestaande Europese en nationale wet- en regelgeving en op bestaande *governance* structuren, en dat de voorgestelde maatregelen ook bijdragen aan een samenhangende Europese benadering van de gehele technologiestack. Het kabinet vindt het daarbij ook belangrijk om naast dit actieplan te kijken naar *best practices* én te zoeken naar complementariteit in de acties van lidstaten om het

⁵ Digital Europa Programme en Horizon Europe zijn twee grote Europese subsidieprogramma's. Horizon Europe richt zich op onderzoek en innovatie. Digital Europe Programme zorgt ervoor dat nieuwe digitale technologieën écht worden gebouwd en gebruikt door bedrijven en overheden.

veilige en verantwoorde gebruik van AI te ondersteunen en tegelijkertijd de cyberbeveiliging van Europa te versterken.

De Commissie en nationale autoriteiten hebben per 2 augustus 2026 de bevoegdheid om toezicht te houden op zogenaamde *General Purpose* AI-modellen, waarmee ook frontier AI modellen moeten voldoen aan veiligheids- en transparantie regels (waaronder het voorkomen van systeem- en cyberrisico's) zoals afgesproken in de AI-verordening. Daarnaast zijn de nationale toezichthouders ook, bijvoorbeeld vanuit de CRA, bevoegd om toezicht te houden op producten die een AI model bevatten. Met deze toezichtsafspraken wordt zeker gesteld dat frontier AI modellen veilig en toegankelijk zijn voor Europese gebruikers. Het kabinet onderschrijft het belang van sterk Europees toezicht op deze modellen, maar ziet ook de noodzaak van het ontwikkelen van nationale kennis over AI-modellen ten behoeve van cybersecurity. In het actieplan stelt de Commissie voor om het toezicht aan te vullen met versterkte Europese evaluatiecapaciteiten, zodat onafhankelijk, gestructureerd kan worden getest of geavanceerde AI-modellen gevaarlijke cybersecurityrisico's met zich meebrengen. Het kabinet erkent het belang van deze evaluatiecapaciteiten om kennis over AI-modellen en hun risico's in de EU te vergroten en daarmee effectiever toezicht te kunnen houden, maar het is nog onduidelijk hoe dit precies vorm zal geven. Het kabinet zal aandacht voor vragen om hier een goede aansluiting te laten ontstaan tussen EU- en nationale verantwoordelijke autoriteiten. Voorts dient de verhouding van de nog te ontwikkelen EU-evaluatiecapaciteit met de in de AI-verordening opgerichte *AI Office* en het *Scientific Panel* nader te worden uitgewerkt, zodat verantwoordelijkheden goed op elkaar aansluiten voor optimale samenwerking.

Het kabinet is positief over het voorstel om criteria op te stellen voor *third-party evaluators*, om hiermee een kwaliteitsstandaard voor evaluatie in de EU neer te zetten en erkent de noodzaak om ook binnen de EU te beschikken over voldoende evaluatiecapaciteiten. Het is daarbij positief dat de Commissie voortbouwt op het bestaande kader van de AI-verordening en de *Code of Practice* voor *General Purpose AI*, waardoor aangesloten wordt bij bestaande verplichtingen voor aanbieders van AI-modellen voor algemene doeleinden met systeemrisico's. Tegelijkertijd blijft het voor het kabinet onduidelijk hoe dit voorstel zal leiden tot een feitelijke versterking van de evaluatiecapaciteiten en het AI-ecosysteem in de EU.

Wat betreft toegang tot geavanceerde AI-capaciteiten heeft het kabinet eerder terughoudendheid bepleit ten aanzien van toegang tot operationeel gebruik van een enkel niet-Europees leveranciersmodel als oplossingsrichting voor preventieve kwetsbaarheidsdetectie.⁶ Het kabinet onderschrijft wel het belang van toegang van Europese publieke en private partijen tot geavanceerde AI-capaciteiten, en staat in beginsel positief tegenover maatregelen die toegang faciliteren. Het kabinet acht het van belang dat nationale bevoegde autoriteiten en nationale *Cyber security Incident Response Teams* (CSIRTs) hier actief in worden betrokken gezien hun centrale rol binnen het cyberlandschap. Het kabinet is in het bijzonder benieuwd naar hoe de set van criteria in de Blauwdruk zal worden opgesteld. Gegeven dat de meest geavanceerde AI-modellen op dit

⁶ [Antwoord op vragen van de leden El Boujdaini en Kathmann over het bericht AI-model Mythos geprezen en gevreesd lijkt in handen gevallen van onbevoegden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

moment niet-Europees zijn, is het belangrijk om op Europees niveau na te denken over noodmaatregelen die toegang tot essentiële capaciteiten kunnen borgen. Dit draagt bij aan het vergroten van de digitale autonomie van de EU. Het kabinet ziet hierbij graag dat nationale ondernemingen ten behoeve van een autonome positie worden meegenomen in de overwegingen hiertoe. Het kabinet is voorstander om de Blauwdruk te gebruiken als richtlijn voor AI-cybersecurityaanbieders, zonder daaraan een bindend karakter toe te kennen.

Het kabinet steunt in beginsel het gezamenlijk testen van AI-capaciteiten, al heeft het behoefte aan concretere invulling hiervan. Daarbij is het van belang dat het testplatform gebruikmaakt van bestaande Europese testfaciliteiten en cyber ranges en beschouwt het samenvoegen van resultaten door ENISA en JRC als een toegevoegde waarde. Het kabinet ziet graag hoe dit praktisch toegankelijk onder lidstaten kan worden verspreid. Wat betreft het uitwisselen van kwetsbaarhedenanalyse en expertise, verwelkomt het kabinet een efficiënte aanpak waar er wordt samengewerkt tussen nationale bevoegde autoriteiten en CSIRTS en waar mogelijk private partijen en andere publieke partijen, om bevindingen te bundelen. Het kabinet benadrukt wel dat er goed moet worden nagedacht over opportune ondersteuning van marktpartijen, de gedeelde toegang tot de testomgeving binnen en tussen lidstaten, de (juridische) status van het platform, de veiligheidsmaatregelen en vertrouwelijkheidsregels.

Het kabinet onderschrijft kernactie 4 waarbij ENISA in samenwerking met Europese toezichthoudende autoriteiten en andere relevante Europese entiteiten aanbevelingen, adviezen en *best practices* beschikbaar stelt over het gebruik van AI ten behoeve van cybersecurity. Tevens ondersteunt het kabinet het voorstel om kritieke open source componenten in kaart te brengen alsmede het voorgestelde opstellen van een service catalogus ten behoeve van *patching* en *remediation*. Daarnaast ziet het kabinet meerwaarde in het versnellen van de processen rondom *patching*. Voor deze voorstellen onderschrijft het kabinet het belang van aanhaken van de juiste stakeholders. Het kabinet hecht er daarbij aan dat ENISA deze acties uitvoert binnen de kaders van zijn (aangescherpte) taken. Nieuwe activiteiten dienen dus complementair te zijn aan de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van nationale bevoegde autoriteiten, nationale CSIRTS en bestaande Europese samenwerkingsstructuren. Wat betreft het beheer van kwetsbaarheden worden er, mede in het licht van de taken in artikel 12 van de NIS2-richtlijn, diverse kennisproducten ontwikkeld op zowel nationaal niveau, door onder andere het Nationaal Cybersecurity Centrum (NCSC) en de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI), als op Europees niveau door ENISA. De aangepaste werkwijzen vereisen meer specificatie om te bepalen of het complementair is aan bestaande producten en diensten. Het kabinet waardeert dat de Commissie aandacht besteedt aan de samenhang tussen AI-capaciteiten, rekenkracht, data-infrastructuur en digitale autonomie, en dat de pijler aansluit en voortbouwt op lopende Europese initiatieven. Het kabinet beschouwt pijler drie nadrukkelijk als onderdeel van een bredere Europese technologiestack.

Wel introduceert de Commissie enkele nieuwe beleidsinitiatieven, te weten een *EU Grand Challenge* voor AI en cybersecurity, aanvullende investeringen gericht op *sovereign AI capabilities*,

een specifieke werkgroep binnen het Europees Concurrentievermogen fonds (ECF), en aanvullende acties gericht op AI-specifieke cybersecurityvaardigheden. Het kabinet merkt op dat verschillende onderdelen afhankelijk zijn van toekomstige besluitvorming over het ECF en daarom nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Het kabinet staat in principe positief tegenover de voorgestelde *EU Grand Challenge on AI-assisted vulnerability remediation* maar ontvangt graag verdere verduidelijking hoe deze geïmplementeerd en gefinancierd wordt. Tevens acht het kabinet van belang dat deze *Grand Challenge* wordt ontwikkeld in samenhang met de *Grand Challenges* die zijn voorgesteld in de *Cloud and AI development Act* (CADA). Daarbij dient sprake te zijn van één samenhangende Europese aanpak. Het kabinet acht daarbij actieve en structurele betrokkenheid van de industrie essentieel voor het succes van de *Grand Challenges*.

Het kabinet onderschrijft dat de EU eigen autonome, geavanceerde AI-capaciteiten moet ontwikkelen die ook geschikt zijn voor cybersecurity en defensie. Het kabinet kijkt daarom overwegend positief naar het voorstel om gebruik te maken van Europese supercomputerfaciliteiten (zoals de AI-fabrieken en toekomstige AI-gigafabrieken) voor het trainen en testen van AI-modellen die bijdragen aan cybersecurity en defensie, hoewel er op de huidige AI-fabrieken geen defensiecapaciteiten worden ontplooid. Tegelijkertijd acht het kabinet het van belang dat concreter wordt gemaakt hoe toegang tot AI- en rekeninfrastructuur voor cybersecuritydoeleinden wordt georganiseerd. Het actieplan biedt hierover nog onvoldoende duidelijkheid, onder meer over toegangsvoorwaarden en de allocatie van capaciteit. Dit is relevant omdat de AI-fabrieken een bredere functie vervullen voor innovatie, wetenschap, het mkb en de overheid. Het kabinet acht van belang dat, naast modelontwikkeling, ook de ontwikkeling van AI-implementaties, zoals multi-agent AI-systemen, ondersteund wordt en dat besluitvorming over toegang tot de Europese supercomputerfaciliteiten plaatsvindt binnen de *EuroHPC Joint Undertaking*. Europese samenwerking om dit voor elkaar te krijgen is cruciaal en is in lijn met de NTS. Daarbij is het belangrijk dat de inzet op Europese AI-capaciteiten niet leidt tot nieuwe afhankelijkheden of gesloten ecosystemen, maar aansluit bij een open, concurrerende en innovatieve Europese markt.

Het kabinet steunt het versterken van AI-vaardigheden binnen de cybersecuritysector, maar vraagt verduidelijking over de verhouding tussen de voorgestelde EU *Cybersecurity Skills Academy* en reeds bestaande nationale en Europese initiatieven. Tenslotte ziet het kabinet de oproep dat de EU moet samenwerken met gelijkgestemde partners en het voortouw moet nemen bij het vormgeven van wereldwijde werkwijzen op het gebied van betrouwbare AI en cyberweerbaarheid als beleidsmatige verdieping van bestaand EU-beleid en bestaande internationale samenwerkingsverbanden.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

In het Europees Parlement hebben de afgelopen maanden meerdere debatten plaatsgevonden over het adresseren van de cyberveiligheidsgevolgen van geavanceerde AI-modellen. Naar verwachting zullen extra activiteiten door de Europese Commissie op dit gebied dan ook worden verwelkomd. Ook zullen lidstaten naar verwachting positief zijn over het actieplan, voor zover daarmee breed

gedeeld wordt dat dit een uitdaging is ten aanzien waarvan ook op EU-niveau op korte termijn samengewerkt dient te worden om de digitale weerbaarheid effectief te organiseren.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. De mededeling heeft betrekking op het veilig, toegankelijk en inzetbaar te maken van geavanceerde AI voor Europese cybersecurity, het vergroten van de digitale weerbaarheid van entiteiten ten aanzien van AI-dreigingen en het versterken van Europese AI-capaciteiten voor cybersecurity. Deze beleidsterreinen hebben betrekking op de werking van de interne markt, en voorts betrekking op onderzoek en technologische ontwikkeling. Op het gebied van de interne markt is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten op grond van artikel 4, tweede lid, sub a, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Op het terrein van onderzoek en technologische ontwikkeling is sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, lid 3, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. De mededeling heeft tot doel om geavanceerde AI veilig, toegankelijk en inzetbaar te maken voor Europese cybersecurity, van de digitale weerbaarheid van entiteiten ten aanzien van AI-dreigingen te vergroten en de Europese AI-capaciteiten ten behoeve van cybersecurity te versterken. Gezien het grensoverschrijdende karakter van cyberdreigingen en incidenten van geavanceerde AI-modellen, kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Aanvullend is het gelet op het grensoverschrijdend karakter, wenselijk dat lidstaten ondersteuning ontvangen van de Commissie en ENISA om op Europees niveau de cybersecurity te versterken. Daarom is een EU-aanpak nodig en is optreden van het niveau van de EU gerechtvaardigd.

Het kabinet acht het daarbij wel van belang dat de aan ENISA toe te delen taken de aan de nationale instanties toegekende taken en bevoegdheden onverlet dienen te laten. Waar nieuwe samenwerkingsmechanismen worden voorgesteld, dient de Commissie de meerwaarde ten opzichte van bestaande structuren expliciet te onderbouwen.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. Het voorgestelde optreden is geschikt om de eerder genoemde doelstellingen (zie bevoegdheid) te bereiken omdat de voorgestelde maatregelen, zoals bijvoorbeeld het gebruik maken van Europese supercomputerfaciliteiten voor het trainen en testen van AI-modellen en *third-party evaluators*, zullen bijdragen aan het versterken van Europese cybersecurity. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk omdat het merendeels

bestaat uit niet bindende coördinatie, ondersteuning en capaciteitsopbouw. Het kabinet heeft hier een aandachtspunt bij, omdat het vindt dat veel van de voorgestelde maatregelen en initiatieven in het actieplan onvoldoende zijn uitgewerkt. Het is onduidelijk hoe deze maatregelen en initiatieven worden uitgevoerd en gefinancierd. Dit geldt met name voor de voorstellen rondom het Europees Concurrentievermogenfonds, de voorgestelde *EU Grand Challenge on AI-assisted vulnerability remediation*, het voorstel voor de Blauwdruk en het voorstel voor het versterken van de Europese AI-evaluatie capaciteit. Als deze meerwaarde er niet is of niet voldoende kan worden onderbouwd, zal de introductie van nieuwe samenwerkingsmechanismen mogelijk verder gaan dan noodzakelijk.

d) Financiële gevolgen

De gevolgen voor de EU-begroting zijn nog lastig in te schatten. Het actieplan bevat ambitieuze doelstellingen waar het kabinet inhoudelijk voorstander van is, maar waarvan niet duidelijk is hoe deze kunnen worden gerealiseerd, mede gelet op het feit dat hiervoor geen extra middelen beschikbaar worden gesteld. Het kabinet acht het belangrijk dat nieuwe financiering en governance zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande Europese instrumenten om te voorkomen dat parallelle structuren ontstaan. Het kabinet verwacht geen directe kosten op korte termijn die direct volgen uit het actieplan. Wel kan eventuele wetgeving welke volgt uit het actieplan budgettaire gevolgen met zich meebrengen. Het kabinet zal de Commissie vragen aan te geven wat het financieel beslag van de toekomstige voorstellen zal zijn en wie aan deze financiële verantwoordelijkheden moet voldoen. Daarnaast is het kabinet van mening dat de benodigde EU-middelen dienen te worden gevonden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Het kabinet ziet graag een specificering van de verdere financiële gevolgen voor lidstaten. Ten algemene geldt dat eventuele budgettaire gevolgen voor Nederland worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De gevolgen voor de regeldruk die moeten blijken uit het actieplan zijn thans moeilijk te duiden voor bedrijven en overheden. Het is nog niet duidelijk in welke mate de initiatieven omschreven in het actieplan voortbouwen op bestaande of aanstaande regelgeving, en hoe nieuwe initiatieven worden ingericht. Het kabinet zal hierover verduidelijking vragen en inzetten op zo min mogelijk regeldruk. Er kan sprake zijn van administratieve lasten voor de lidstaten en medeoverheden. Daarbij acht het kabinet het van belang dat ook eventuele uitvoeringskosten en de benodigde specialistische capaciteit bij (mede)overheden in beeld worden gebracht. Daarnaast is het van belang dat de acties die voortkomen uit dit actieplan, zo veel mogelijk aansluiten bij bestaande Europese en- nationale wetgeving, structuren en ecosystemen, zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen.

Op geopolitiek vlak raakt het voorstel aan de strategische positie van de EU op het gebied van technologieën en veiligheid. De Europese AI-infrastructuur is sterk afhankelijk van niet-Europese aanbieders. Het kabinet maakt daarbij onderscheid tussen doelstellingen op het terrein van

cybersecurity enerzijds en bredere doelstellingen op het gebied van economische veiligheid en technologische soevereiniteit anderzijds. Waar maatregelen primair zijn gericht op het verminderen van strategische afhankelijkheden, dienen deze zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bredere Europese beleidsontwikkeling, waaronder de CADA. In een context van toenemende geopolitieke spanningen is dat een economisch- en veiligheidsrisico en een uitdaging voor onze democratische rechtsstaat. Het voorstel raakt aan de inzet van de Internationale AI-Strategie⁷: het terugdringen en voorkomen van risicovolle strategische afhankelijkheden in de mondiale AI-waardeketen, het versterken van internationale partnerschappen en het vergroten van de Europese slagkracht en invloed. Hiermee draagt het voorstel bij aan een bescherming van onze kennis, infrastructuur en investeringen, versterkt het AI-governance, en vergroot het onze weerbaarheid tegen AI-gedreven dreigingen.

⁷ [The Netherlands' International AI Strategy](#)

Fiche 2 : Aanbeveling gemeenschappelijk kader leeftijdsverificatie EU

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

AANBEVELING (EU) 2026/1035 VAN DE COMMISSIE van 29 april 2026 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor technologieën voor leeftijdsverificatie in de EU

b) Datum ontvangst Commissiedocument

29 april 2026

c) Nr. Commissiedocument

C(2026)4225

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 32026H1035 - EN - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie (Telecomraad)

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

Op 29 april jl. heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) een aanbeveling gepubliceerd over leeftijdsverificatie. De aanbeveling heeft tot doel een gemeenschappelijk Europees kader voor online leeftijdsverificatie tot stand te brengen en ervoor te zorgen dat alle EU-burgers uiterlijk eind 2026 toegang hebben tot een betrouwbare, privacyvriendelijke en interoperabele oplossing voor online leeftijdsverificatie. De aanbeveling beoogt minderjarigen beter te beschermen tegen schadelijke of leeftijdsgebonden online-inhoud en tegelijkertijd versnippering van nationale regels binnen de interne markt te voorkomen.

De Commissie bouwt voort op een reeds ontwikkelde EU-blauwdruk voor leeftijdsverificatie. Deze blauwdruk bestaat uit technische specificaties voor leeftijdsverificatie, waaronder de technische architectuur, protocollen, interfaces en een opensource-referentie-implementatie. De specificaties zijn afgestemd op de Europese digitale identiteitsportemonnees (EDI-*wallets*) die voortvloeien uit de eIDAS verordening¹ en kunnen door lidstaten worden gebruikt en aangepast voor de

¹ VERORDENING (EU) Nr. 910/2014 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

ontwikkeling van nationale oplossingen. De blauwdruk is erop gericht dat gebruikers uitsluitend kunnen aantonen dat zij aan een bepaalde leeftijdsgrens voldoen, zonder dat aanvullende persoonsgegevens of de identiteit van de gebruiker worden gedeeld of online activiteiten kunnen worden gevolgd. De Commissie beveelt de lidstaten aan op basis van deze EU-blauwdruk een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie te implementeren. Deze oplossing kan als zelfstandige applicatie of als onderdeel van de publieke *wallet* of nationaal erkende private EDI-*wallets* worden aangeboden en dient te voldoen aan hoge eisen op het gebied van privacy, gegevensbescherming, cyberveiligheid, interoperabiliteit, nauwkeurigheid, betrouwbaarheid en non-discriminatie.

De aanbeveling verzoekt de lidstaten uiterlijk 30 juni 2026 - deze deadline is reeds verlopen - een nationaal uitvoeringsplan bij de Commissie in te dienen en uiterlijk 31 december 2026 een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie beschikbaar te stellen. Daarnaast worden lidstaten opgeroepen samen te werken met de Commissie en andere lidstaten bij de ontwikkeling van een EU-regeling voor leeftijdsverificatie, waarin gemeenschappelijke eisen worden vastgesteld voor *governance*, betrouwbaarheid van aanbieders van leeftijdsattesteringen en leeftijdsverificatieoplossingen. Tevens worden zij opgeroepen samen te werken met de Commissie, andere lidstaten, toezichthouders, onderzoekers en maatschappelijke organisaties bij de verdere uitwerking en implementatie van het Europese stelsel. Ook wordt aanbevolen systemen voor leeftijdsattesteringen op te zetten die aan deze regeling voldoen en het gebruik van conforme leeftijdsverificatiemethoden te bevorderen.

Verder stelt de Commissie voor EU-lijsten van vertrouwde aanbieders van leeftijdsattesteringen en een EU-lijst van vertrouwde leeftijdsverificatieoplossingen vast te stellen.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling/aanbeveling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse beleid is gericht op het beter beschermen van minderjarigen in de digitale omgeving, waarbij een balans wordt gezocht tussen effectieve bescherming van kinderen en het waarborgen van toegankelijkheid en grondrechten, zoals het recht op privacy en het recht op vrijheid van meningsuiting, waaronder begrepen het recht om informatie te ontvangen. In de strategiebrieven Kinderrechten online 2026 (SKO), die in oktober zal worden gepubliceerd, wordt uiteengezet wat het kabinet onderneemt om een veilige online omgeving voor minderjarigen te waarborgen. Leeftijdsverificatie wordt door het kabinet gezien als één van de mogelijke instrumenten om minderjarigen online te beschermen en is – gelet op de inperking die het vormt op de grondrechten van niet alleen minderjarigen, maar alle internetgebruikers - met name passend wanneer sprake is van diensten met een wettelijke leeftijdsgrens, zoals bij online alcoholverkoop en online kansspelen, maar niet als een doel op zichzelf of als een generieke oplossing voor alle online diensten.²

² Kamerstukken II 2024/2025, 26 643 nr. 1392

Het kabinet kiest met inachtneming van onderstaande waarborgen voor een sectorale en risicogebaseerde aanpak. Per sector wordt beoordeeld of een wettelijke leeftijdsgrens noodzakelijk is en of eventuele inzet van online leeftijdsverificatie geschikt, noodzakelijk en proportioneel is. Het enkele feit dat een leeftijdsgrens bestaat, betekent daarmee niet dat leeftijdsverificatie in alle gevallen een passende maatregel is. Of leeftijdsverificatie wordt ingezet en op welke wijze dient per concrete toepassing te worden beoordeeld. Hierdoor verschillen de vereisten per domein, zoals wordt uiteengezet in de kamerbrief naar aanleiding van de moties Ceder/Six Dijkstra over online leeftijdsverificatie.³ Daarbij geldt als uitgangspunt dat oplossingen betrouwbaar, privacyvriendelijk, veilig, toegankelijk en gebruiksvriendelijk moeten zijn.

De Commissie heeft reeds vorig jaar enkele specificaties gepubliceerd van een EU blauwdruk voor leeftijdsverificatie. Het kabinet ondersteunt in beginsel de ontwikkeling van een Europese oplossing voor leeftijdsverificatie als mogelijke bouwsteen voor dergelijke toepassingen, waarbij de concrete inzet steeds moet worden beoordeeld aan de hand van de specifieke context en de daarvoor geldende grondrechtelijke en juridische voorwaarden. Het kabinet heeft TNO gevraagd om te onderzoeken welke implementatiekeuzes voor de blauwdrukspecificaties van de Commissie het beste aansluiten bij de Nederlandse situatie.⁴ Mede op basis hiervan en een expertsessie onder leiding van het Trimbos Instituut, is een publiek beheerd mechanisme, zoals integratie van de EU-blauwdruk specificaties in EDI-*wallets*, in combinatie met een stelsel van erkende betrouwbare derde partijen, als meest kansrijke uitvoeringsvariant geïdentificeerd. Deze beleidslijn wordt verder onderbouwd in de eerder genoemde SKO.

Leeftijdsverificatie kan in bepaalde gevallen bijdragen aan de bescherming van kinderen online. Tegelijkertijd brengt het risico's met zich mee die afgewogen moeten worden. Leeftijdsverificatie raakt aan grondrechten, omdat alle gebruikers gecontroleerd moeten worden. Daarnaast kan het leiden tot uitsluiting van groepen, zoals personen met beperkte digitale vaardigheden of ongedocumenteerden, tenzij er toegankelijke alternatieven zijn. Ook is er risico op omzeiling, dat moet worden meegenomen in de hiervoor genoemde afweging. Leeftijdsverificatie vraagt om betrouwbare, veilige en regelmatig geëvalueerde systemen zonder disproportionele gegevensverzameling.

Het kabinet vindt een zorgvuldige afweging van de noodzakelijkheid en de proportionaliteit toegespitst op de specifiek beoogde inzet van leeftijdsverificatie dan ook essentieel. Leeftijdsverificatie moet onder meer strikt beperkt blijven tot het vaststellen van de leeftijdsgrens en niet gebruikt worden voor bredere identificatie of monitoring.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de aanbeveling en onderschrijft de noodzaak van een gemeenschappelijke Europese aanpak voor online leeftijdsverificatie. Het kabinet deelt de analyse van de Commissie

³ Kamerstukken II 2025/2026, 26 643 nr. 1284

⁴ Kwalitatieve verkenning implementatie white-label leeftijdsverificatie-app in Nederland, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, te vinden via Open Overheid (<https://open.overheid.nl/details/10845e03-c25e-4d35-a05f-6a516669549a>)

dat betrouwbare en privacyvriendelijke leeftijdsverificatie in het geval van wettelijke leeftijdsgrenzen, zoals bij online alcoholverkoop of online kansspelen, nodig is om minderjarigen te beschermen en dat een gefragmenteerde nationale aanpak de werking van de interne markt belemmert. Een Europese oplossing sluit aan bij de grensoverschrijdende aard van digitale diensten en kan bijdragen aan een uniforme gebruikerservaring, lagere nalevingslasten voor aanbieders en een effectievere bescherming van minderjarigen.

De aanbeveling sluit in grote lijnen aan bij het bestaande Nederlandse beleid. Het kabinet zet reeds in op een sectorale en risicogebaseerde benadering, waarbij leeftijdsverificatie alleen wordt ingezet wanneer dit geschikt, noodzakelijk en proportioneel is en waarbij hoge eisen worden gesteld aan privacy, gegevensbescherming, toegankelijkheid, betrouwbaarheid en gebruiksvriendelijkheid.

Het kabinet ondersteunt daarnaast de ontwikkeling van een Europese oplossing voor leeftijdsverificatie onder de voorwaarde dat deze oplossing voldoende ruimte laat voor een risicogebaseerde toepassing en dat bij de verdere ontwikkeling en implementatie de vereisten waarborgen voor privacy, gegevensbescherming en andere grondrechten daadwerkelijk worden geborgd. Het kabinet onderzoekt reeds de mogelijkheden van implementatie van de EU-blauwdruk specificaties voor leeftijdsverificatie in de Nederlandse context. Het kabinet zal in kaart brengen op welke wijze en wanneer implementatie gerealiseerd kan worden. Hierbij zal tevens – later dan de reeds verlopen deadline van 30 juni 2026 aangezien er meer tijd nodig was om de beleidslijn op te stellen - een plan van aanpak worden opgesteld dat - zoals wordt aanbevolen - gedeeld kan worden met de Commissie. Hierbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat de beoogde deadline van de aanbeveling voor het implementeren van online leeftijdsverificatie, namelijk voor eind 2026, helaas niet realistisch is in de Nederlandse context. De technische specificaties en certificeringskaders in het kader van de eIDAS-verordening zijn nog in beweging. Bovendien is de verwachting dat de beoogde uitvoeringswet voor *EDI-wallets* in 2028 in werking treedt. Daarnaast heeft het onderzoek van TNO duidelijk gemaakt dat juridische, organisatorische en technische drempels een snelle implementatie in de weg staan. In de SKO wordt uiteengezet wat het kabinet verder onderneemt om een veilige online omgeving voor minderjarigen te waarborgen, zowel op korte als lange termijn. Het kabinet zal bezien welke certificeringseisen gelden voor de verschillende uitvoeringsvarianten en welke gevolgen dit heeft voor de implementatieplanning. Het kabinet acht het van belang dat de uitvoeringsruimte die de Commissie in de aanbeveling biedt (ofwel zelfstandige applicatie ofwel integratie in de publieke *wallet* of nationaal erkende private *EDI-wallets*), gedurende de nationale verkenning behouden blijft, zodat op basis van de uitkomsten van de verkenning naar de mogelijkheden van integratie van de EU-blauwdruk specificaties in *EDI-wallets* een zorgvuldige keuze voor de meest passende uitvoeringsvariant kan worden gemaakt.

Het kabinet acht het ook positief dat de aanbeveling voortbouwt op de reeds ontwikkelde EU-blauwdruk voor leeftijdsverificatie, inzet op interoperabele, open source en privacyvriendelijke technische standaarden en daarnaast ook voorstelt om een EU-lijst van vertrouwde aanbieders van

leeftijdsattesteringen en een EU-lijst van vertrouwde leeftijdsverificatieoplossingen op te stellen. Hiermee wordt ruimte geboden voor zowel publieke als private uitvoeringsopties en ontstaat een systeem waarin gebruikers kunnen kiezen voor een betrouwbare verificatiemethode, zonder dat de verantwoordelijkheid voor grootschalige gegevensverwerking uitsluitend bij één partij komt te liggen.

Het kabinet acht het wel van belang dat de kritiek op de technische specificaties bij de release van(de voorlopige versie van) de blauwdrukspecificaties wordt geadresseerd. De Commissie heeft reeds aangegeven dat het om een demoversie ging en dat de open source blauwdrukspecificaties nog in verdere ontwikkeling zijn. Het kabinet zal deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden.

Bij de verdere uitwerking acht het kabinet het van belang dat de gekozen uitvoeringsvariant goed aansluit op de Europese blauwdrukspecificaties en, waar relevant, op de technische specificaties van *EDI-wallets*, zodat onnodige complexiteit in ontwikkeling, beheer, certificering en toekomstig onderhoud wordt voorkomen. Omdat het gebruik van *EDI-wallets* op grond van de eIDAS-verordening vrijwillig is,⁵ zal ook een passend alternatief beschikbaar moeten blijven voor burgers die geen gebruik willen maken van een *EDI-wallet*. Daarbij dient ook aandacht te blijven voor een offline alternatief.

Online leeftijdsverificatie raakt aan de privacy en andere grondrechten van burgers, omdat iedere gebruiker die toegang wil tot een dienst die onderworpen is aan leeftijdsverificatie aan een dergelijke controle wordt onderworpen. Dit maakt het noodzakelijk dat per situatie een zorgvuldige afweging wordt gemaakt van noodzakelijkheid en proportionaliteit: de mate van bescherming die de maatregel biedt moet in verhouding staan tot de inbreuk die ermee gepaard gaat. Het is daarom onder meer van belang dat leeftijdsverificatie strikt wordt beperkt tot het vaststellen of iemand voldoet aan de toepasselijke leeftijdsgrens. Leeftijdsverificatie mag geen middel worden voor bredere identificatie, verzamelen van persoonsgegevens of permanente monitoring van gebruikers, maar moet beperkt blijven tot wat noodzakelijk is voor het beoogde doel van de specifieke toepassing.

Het kabinet zal zich, conform de aanbeveling, inzetten voor de totstandkoming van een gemeenschappelijk Europees kader voor leeftijdsverificatie dat voldoet aan hoge eisen op het gebied van privacy, gegevensbescherming, cyberveiligheid en interoperabiliteit. Daarbij zal Nederland samenwerken met de Commissie en andere lidstaten bij de ontwikkeling van een EU-regeling waarin gemeenschappelijke eisen worden vastgesteld voor *governance*, betrouwbaarheid en aanbieders van leeftijdsattesteringen en leeftijdsverificatieoplossingen. Daarnaast zal het kabinet actief bijdragen aan de verdere uitwerking van het EU-stelsel voor leeftijdsverificatie en de implementatie van de Europese oplossing en waar nodig bijdragen aan het opzetten van een EU-

⁵ Zie artikel 5 bis lid 15 van Verordening (EU) nr. 2024/1183, verordening tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014, wat betreft de vaststelling van het Europees kader voor digitale identiteit. Betreft elektronische identificatie, authenticatie en vertrouwensdiensten en kader voor digitale identiteit.

lijst van vertrouwde aanbieders van leeftijdsattesteringen en een EU-lijst van vertrouwde leeftijdsverificatieoplossingen.

Om de al eerdergenoemde redenen is het kabinet wel van mening dat de door de Commissie voorgestelde tijdlijn voor het beschikbaar stellen van een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie niet realistisch is. Meer tijd is nodig om aan te sluiten bij de nationale context alsook om te zorgen voor een hoog betrouwbaarheidsniveau en te voldoen aan hoge eisen op gebied van privacy, gegevensbescherming, cyberveiligheid en interoperabiliteit.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Een meerderheid van de EU-lidstaten is voorstander van een Europees gemeenschappelijk kader voor leeftijdsverificatie. Een aantal lidstaten is al bezig met (het verkennen van) integratie van de EU-blauwdruk in nationale *EDI-Wallets* en het eIDAS-raamwerk. Een groot aantal lidstaten heeft tevens benadrukt dat oplossingen voor leeftijdsverificatie privacyvriendelijk moeten zijn en voldoen aan hoge eisen voor cybersecurity. Tegelijkertijd verkennen enkele lidstaten nationale oplossingen voor leeftijdsverificatie en hebben enkele lidstaten vragen gesteld over de effectiviteit van leeftijdsverificatiemiddelen. Enkele lidstaten hebben uitgedragen uiterlijk eind dit jaar een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie beschikbaar te stellen, maar andere lidstaten lijken meer tijd nodig te hebben. De verwachting is dat het Europees Parlement voorstander is van een gemeenschappelijk kader voor online leeftijdsverificatie, gezien haar eerdere steun voor de Commissies EU-blauwdruk specificaties en inzet op online leeftijdsverificatie.⁶

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De aanbeveling heeft betrekking op het terrein van de bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid (bescherming van minderjarigen) en de interne markt (digitale diensten en de Europese digitale identiteit (eIDAS)). Op het terrein van de interne markt is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, tweede lid, onder a, VWEU). Op het gebied van de bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid (artikel 6 onder a VWEU) is de EU bevoegd om lidstaten te ondersteunen, coördineren of aan te vullen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De aanbeveling heeft tot doel bij te dragen aan een gemeenschappelijk Europees kader voor leeftijdsverificatie, waarmee wordt bevorderd dat gebruikers, in het bijzonder minderjarigen, in de EU beter worden beschermd tegen toegang tot online-inhoud en -diensten die schadelijk zijn voor hun leeftijd, terwijl tegelijkertijd de

⁶ Europees Parlement, 26 november 2025, Press Release, [Children should be at least 16 to access social media, say MEPs | News | European Parliament](#)

bescherming van grondrechten, zoals privacy en gegevensbescherming, wordt gewaarborgd. Gezien het grensoverschrijdende karakter van digitale diensten en de interne markt kan deze bescherming onvoldoende alleen door de lidstaten afzonderlijk op centraal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een ondersteunende EU-aanpak wenselijk. Een uitsluitend nationale aanpak leidt tot uiteenlopende technische standaarden en implementaties, waardoor de interoperabiliteit op dit gebied tussen lidstaten afneemt. Het gevolg hiervan is dat aanbieders en gebruikers hier last van kunnen ondervinden, vanwege versnippering van standaarden en normen van digitale diensten die in meerdere lidstaten beschikbaar zijn. Door op EU-niveau een gemeenschappelijke blauwdruk, een gezamenlijke regeling voor leeftijdsverificatie en uniforme eisen voor interoperabiliteit en betrouwbaarheid te ontwikkelen, wordt het gelijk speelveld voor aanbieders van digitale diensten verbeterd. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De aanbeveling heeft tot doel bij te dragen aan een gemeenschappelijk Europees kader voor leeftijdsverificatie, waarmee wordt bevorderd dat gebruikers, in het bijzonder minderjarigen, beter worden beschermd tegen toegang tot online-inhoud en -diensten die niet geschikt zijn voor hun leeftijd, terwijl tegelijkertijd de bescherming van grondrechten, zoals privacy en gegevensbescherming, wordt gewaarborgd. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat de aanbeveling voorziet in voorstellen om samen te werken aan een uniforme EU-regeling voor leeftijdsverificatie en interoperabele oplossingen te ontwikkelen, de aanbeveling inzet op samenwerking, het delen van *best practices* en het ontwikkelen van gemeenschappelijke uitgangspunten. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat het ruimte laat aan lidstaten en marktpartijen om rekening te houden met nationale omstandigheden en technologische ontwikkelingen en de specifieke context waarin leeftijdsverificatie wordt toegepast.

d) Financiële gevolgen

Het voorstel heeft niet direct financiële gevolgen, aangezien het geen juridische bindende verplichtingen bevat. Wel kunnen er op termijn substantiële kosten ontstaan voor Nederland, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling, implementatie en het beheer van leeftijdsverificatievoorzieningen, de aanpassing van bestaande digitale dienstverlening en eventuele ondersteuning aan publieke en private partijen bij de toepassing van het kader. De omvang van deze kosten is afhankelijk van de verdere uitwerking van de aanbeveling en de wijze waarop hier nationaal invulling aan wordt gegeven. (Eventuele) budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel heeft geen directe implicatie voor de regeldruk, aangezien het geen juridische bindende verplichtingen bevat. Voor burgers kan een gemeenschappelijk kader voor leeftijdsverificatie bijdragen aan meer duidelijkheid en gebruiksvriendelijke oplossingen, mits wordt gewaarborgd dat verificatieprocessen proportioneel zijn en zo min mogelijk persoonsgegevens

verwerken. Voor bedrijven kunnen op termijn beperkte administratieve en nalevingskosten ontstaan, bijvoorbeeld voor het aanpassen van digitale diensten en het implementeren van leeftijdsverificatieoplossingen. De omvang hiervan is afhankelijk van de verdere uitwerking van het kader en de mate waarin bedrijven reeds beschikken over passende oplossingen. Voor de overheid kunnen beperkte uitvoeringslasten ontstaan, bijvoorbeeld door deelname aan Europese samenwerking, kennisdeling en de implementatie van leeftijdsverificatieoplossingen. De gevolgen voor medeoverheden worden als beperkt ingeschat.

Er worden geen grote gevolgen voor de concurrentiekracht van de EU verwacht. Een gemeenschappelijk Europees kader voor leeftijdsverificatie kan bijdragen aan een meer voorspelbaar regelgevend kader en het verminderen van versnippering tussen lidstaten. Dit kan de ontwikkeling en opschaling van Europese aanbieders van privacyvriendelijke leeftijdsverificatieoplossingen stimuleren en daarmee kansen bieden voor innovatie en marktontwikkeling.

Ten aanzien van geopolitieke aspecten heeft de aanbeveling naar verwachting beperkte directe externe werking. De wens om minderjarigen beter te beschermen online speelt niet enkel in de EU. In andere landen zoals de VK, VS en AUS zijn vergelijkbare initiatieven. Het kabinet ziet hier mogelijkheden om samen te werken. Deze mondiale trend zal naar verwachting wel impact hebben op het businessmodel van grote techbedrijven, die uiteindelijk minderjarige gebruikers zullen verliezen als gevolg van deze initiatieven. Het kabinet hoopt dat deze ontwikkeling een positief effect heeft op de noodzaak voor deze bedrijven om zelf meer verantwoordelijkheid nemen om gebruikers te beschermen, grondrechten te waarborgen en de positieve kanten van de platformen te versterken. Een Europees kader voor leeftijdsverificatie kan mogelijk bijdragen aan de internationale positie van de EU op het gebied van digitale veiligheid, online bescherming van minderjarigen en verantwoorde technologieontwikkeling. Indien het Europees kader internationaal navolging krijgt en door andere landen of regio's wordt overgenomen, kan dit de positie van de EU als normsteller op het gebied van veilige en privacyvriendelijke digitale diensten versterken.

Fiche 3: Mededeling EU-strategie voor de veehouderij

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S EU-strategie voor de veehouderij

b) Datum ontvangst Commissiedocument

7 juli 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM (2026) 576

d) EUR-Lex

eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52026DC0576

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

Niet opgesteld.

f) Behandelingstraject Raad

Landbouw- en Visserijraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN)

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) presenteerde op 7 juli jl. een langetermijnstrategie om de veehouderijsector in de EU toekomstbestendig te maken en presenteerde in aanvulling hierop tegelijkertijd ook een Eiwitactieplan.¹ De veehouderij speelt een belangrijke rol voor de voedselzekerheid, regionale economieën en open strategische autonomie, maar kampt ook met kwetsbaarheden en maatschappelijke druk op het gebied van duurzaamheid, dierenwelzijn en concurrentievermogen. De strategie richt zich op het oplossen van deze uitdagingen door de sector te versterken langs vijf pijlers die samen de levensvatbaarheid van de Europese veehouderij moeten waarborgen: veerkracht, concurrentievermogen, duurzaamheid, territoriale diversiteit en excellentie. Om de strategie te implementeren heeft de Commissie 32 sleutelactiviteiten geformuleerd voor de vijf pijlers. De langetermijnstrategie is onderdeel van de

¹ Actieplan voor veerkracht, strategische autonomie en duurzaamheid van het eiwitstelsel van de EU

[EUR-Lex - 52026DC0355 - NL - EUR-Lex](#); De kamer wordt over dit actieplan separaat geïnformeerd middels BNC fiche.

uitwerking van de Visie voor Landbouw en Voedsel.² De Commissie benoemt dat de overgang naar een veerkrachtige, concurrerende en duurzame veehouderij ook een van de doelstellingen zal zijn van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (hierna: GLB) na 2027. Daarbij wordt aangegeven dat het GLB, zonder vooruit te lopen op de lopende MFK-onderhandelingen, de belangrijkste pijler van inkomenssteun, investeringssteun en stimulansen zal blijven.

De eerste pijler gaat over het versterken van de weerbaarheid van de sector tegen crises (bijvoorbeeld uitbraken van dierziekten en marktverstoringen) en structurele veranderingen (bijvoorbeeld klimaatverandering) en volgt daarbij 3 sporen, namelijk een sterk kader voor risicobeheer, een betere ziektepreventie en -bestrijding, en meer investeren in aanpassing aan en beperking van klimaatverandering en in innovatie op dat gebied. Een veerkrachtige veehouderij is essentieel voor de open strategische autonomie en voedselzekerheid van de EU. Daartoe is een voorstel gedaan voor een specifieke financiële regeling voor risicobeheer onder het Meerjarig Financieel Kader na 2027 en worden relevante aspecten op het gebied van risicobeheer mogelijk opgenomen in de nationale GLB-aanbevelingen van het toekomstige Nationaal- en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP). De Commissie ontwikkelt ook een handboek met praktische richtsnoeren voor lidstaten over risicomangement, onderzoekt verbetering van waarschuwingssystemen en noemt het verminderen van afhankelijkheden van ingevoerde productiemiddelen zoals veevoer, energie en kunstmeststoffen. De Commissie geeft prioriteit aan dierziektebestrijding en infectiepreventie en heeft hiervoor de Diergezondheidsverordening (Verordening (EU) 2016/429) geëvalueerd en zal preventie door middel van vaccinatie verder ondersteunen.

De tweede pijler betreft het versterken van de concurrentiepositie van de veehouderij zowel op EU- als mondiaal niveau. De Commissie zet daarbij in op een voorspelbaarder langetermijnkader voor investeringen, optimale mogelijkheden voor de sector om gebruik te maken van geavanceerde technologieën en innovatieve werkwijzen, en op een gelijk speelveld ten opzichte van derde landen. De Commissie overweegt een financieel instrument en leningen bij de Europese Investeringsbank om de financieringskloof te dichten voor de transitie naar een betere duurzaamheid en dierenwelzijn. Ook moet er eerlijke prijsvorming zijn in de keten, waarbij consumentenverwachtingen worden afgestemd op de productiekosten. Met betrekking tot een gelijk speelveld tussen de EU en derde landen noemt de Commissie initiatieven uit de Visie op Landbouw en Voedsel, zoals de lopende herziening van de regels voor dierenwelzijn om ervoor te zorgen dat de standaarden voor geïmporteerde producten uit derde landen beter op die van de EU aansluiten en landbouw- en voedseldiplomatie om nieuwe marktkansen te creëren voor Europese export.

De derde pijler richt zich op een toekomstbestendige duurzame sector door de klimaat- en milieu-impact van de veehouderij te verminderen en dierenwelzijn te verbeteren. Ten aanzien van dierenwelzijn kondigt de strategie onder andere gerichte voorstellen aan voor de herziening van de

² Een visie voor landbouw en voedsel, [EUR-Lex - 52025DC0075 - NL - EUR-Lex](#)

dierenwelzijnsregels voor leghennen en vleeskuikens, en voor varkens. Ook zal de Commissie in dialoog gaan met belanghebbenden over de export van levende dieren voor slacht buiten de EU en op basis daarvan mogelijke alternatieve overwegen. Om effectief beleid voor methaanemissiereductie te faciliteren, zal de Commissie werken aan een geharmoniseerde methodologie voor het meten van broeikasgasemissies op bedrijfsniveau en het gebruik van verbeterde monitoringtools bevorderen. De Commissie zal in het kader van het toekomstige NRPP mogelijk met nationale GLB-aanbevelingen komen om lidstaten te ondersteunen bij de invoering van beproefde oplossingen voor verduurzaming. Daarbij wordt ook verwezen naar investeringen voor biogasinstallaties om zo de afhankelijkheid van externe energie en meststoffen en kunstmest binnen de veehouderij terug te brengen en inkomen voor agrarische bedrijven te genereren. Daarnaast beoordeelt de Commissie op basis van een proefcertificeringsmethodologie de opname van emissiereducties in de veehouderij in het toepassingsgebied van de EU-verordening voor koolstofverwijdering en koolstoflandbeheer (CRCF).

De vierde pijler omvat het ondersteunen van een veehouderij die past bij Europa's territoriale diversiteit en die de uiteenlopende landschappen, productiemodellen en plattelandsgemeenschappen van Europa weerspiegelen. De Commissie zal, in samenwerking met lidstaten, een plan ontwikkelen om tegemoet te komen aan regio's en plattelandsgebieden die het risico lopen verlaten te worden met als doel het terugbrengen van duurzame veehouderij.

De vijfde pijler betreft het bevorderen van de excellentie van Europese productiesystemen, o.a. door de kwaliteit en herkenbaarheid van producten en de identificatie van producten van EU-oorsprong te vergroten. De Commissie zal het afzetbevorderingsbeleid van de EU gebruiken om de nadruk te leggen op de kwaliteit, duurzaamheid en hoge welzijnsnormen.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De EU-strategie voor de veehouderij sluit grotendeels aan op het Nederlandse beleid dat zich richt op een robuuste, innovatieve en evenwichtige veehouderijsector die inspeelt op zowel mondiale uitdagingen als regionale kansen. De Nederlandse veehouderijsector kan met zijn kennis en innovatieve vermogen een belangrijke rol spelen in de verduurzaming van de veehouderij. De urgentie van de opgaven in Nederland onderstreept dit belang.

Ten aanzien van het GLB is een van de kerndoelstellingen van het kabinet om beter in te spelen op maatschappelijke verwachtingen rond duurzaam geproduceerd, veilig en gezond voedsel, met o.a. aandacht voor een beter dierenwelzijn en minder impact op klimaat en milieu. Daarom is het GLB een belangrijk instrument om landbouwers te ondersteunen via inkomenssteun, hen te stimuleren tot duurzame inspanningen, en investeringssteun te bieden.³

³BNC-fiche Herziening Gemeenschappelijke Marktordening Verordening, Kamerstuk 22112, nr. 4145; BNC-fiche Voorstel nieuw gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027, Kamerstuk 22112, nr. 4145.

In het kader van veerkrachtige veehouderij zet het kabinet in op preventie en vaccinatie als kerninstrumenten voor diergezondheid, met eigen verantwoordelijkheid voor dierhouders en gezamenlijke financiering via het Diergezondheidsfonds. Hierbij zet het kabinet in op investeringen voor vaccinontwikkeling, waar mogelijk en verantwoord aanpassing in de Diergezondheidsverordening (o.a. regels rondom vaccinatie) en het bevorderen van acceptatie van producten van gevaccineerde dieren binnen en buiten de EU. Nederland beschikt over een robuuste kennis- en monitoringsinfrastructuur en deelt deze kennis actief binnen de EU. Daarnaast pleit het kabinet voor een verschuiving in handelswijzen, waarbij vaker producten in plaats van levende dieren worden verhandeld om risico's op ziekteverspreiding te verkleinen en dierenwelzijn te bevorderen.

Het kabinetsbeleid op het gebied van concurrentievermogen richt zich op het waarborgen van een gelijk speelveld door import van dierlijke producten uit derde landen te laten voldoen aan ten minste equivalente eisen op het gebied van voedselveiligheid en dierenwelzijn als binnen de EU. Dit moet wel gebeuren in overeenstemming met de internationale (handels)regels. Met betrekking tot het unilateraal opleggen van productiestandaarden is het kabinet over het algemeen terughoudend.⁴

Ten aanzien van de derde pijler (toekomstbestendige en duurzame sector) zet het kabinet stevig in op het verminderen van de impact op het klimaat en de leefomgeving en het verbeteren van het dierenwelzijn. Via een maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof⁵ werkt het kabinet in samenhang naar een toekomstbestendige landbouw en een sterke en robuuste natuur. Hiermee zullen de ammoniakemissies structureel en geborgd worden verlaagd in de landbouw, met 23-25% in 2030 en met 42-46% in 2035 ten opzichte van 2019. Deze reductie zal behaald worden door inzet op innoveren, extensiveren, omschakelen, verplaatsen en beëindiging, waarbij het kabinet een brede ondersteuning aan agrariërs zal bieden. Een aantal van de beoogde maatregelen zal ook een effect hebben op de reductie van broeikasgasemissies in de veehouderijsector.

Met de ondertekening van de *Global Methane Pledge* heeft het kabinet zich ook gecommitteerd aan de internationale samenwerking om de mondiale uitstoot van methaan met tenminste 30% te reduceren in 2030 ten opzichte van 2020. Het kabinet zet zich naast nationale emissiereductie ook, via de EU, in voor internationale samenwerking om de mondiale uitstoot van broeikasgassen, waaronder methaan, terug te dringen. Het kabinet zet daarbij stevig in op het stimuleren van groen gas productie binnen de veehouderij, door in de voorgenomen bijmengverplichting groen gas op ketenemissiereductie te sturen wordt mestvergisting op basis van dagverse mest gestimuleerd. Dit zorgt voor het terugdringen van methaanemissies. Via het continu aanscherpen van wet- en regelgeving ten aanzien van vervuilende emissies, onder andere op grond van de herziene EU-richtlijn Luchtkwaliteit, die nieuwe normen bevat voor de concentraties in de lucht van

⁴ BNC-fiche Mededeling Visie voor landbouw en voedsel, Kamerstukken 22 112, nr. 4016.

⁵ Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof, Kamerstukken 2025-2026, 36800-XIV nr. 87

de belangrijkste luchtvervuilende stoffen, wordt gewerkt aan het dichterbij brengen van een gezonde leefomgeving.

Binnen het maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof zijn, op het gebied van klimaat, bedrijfsspecifieke emissienormen voor broeikasgassen voor de veehouderij opgenomen, waarmee de maximale emissie van broeikasgassen per fosfaatrecht voor een veehouder wordt vastgelegd en ondernemers zelf kunnen bepalen hoe die doelen worden gehaald. Hierin kiest het kabinet de juiste balans tussen een ambitieuze opgave en haalbaarheid op het boerenerf, waar een duurzame toekomst centraal staat.

De inzet op efficiënt gebruik van nutriënten is reeds onderdeel van Nederlands beleid middels de duurzame bouwplannen die gelden vanuit het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn⁶ en die worden gestimuleerd via het GLB. Daarnaast zet het kabinet in op het gebruik van circulaire meststoffen (RENURE) om zo de strategische afhankelijkheid van externe input en de druk op het milieu te verminderen.

Naast het natuur- en klimaatbeleid zet het kabinet in op een gezonde leefomgeving door de uitstoot van o.a. ammoniak, fijnstof en geur vanuit veehouderijstallen te verminderen. Hiermee wordt zowel de milieukwaliteit als de gezondheid en leefomgeving van Nederlanders verbeterd. Ook via de implementatie in nationale wet- en regelgeving van emissie- en concentratienormen op grond van de herziene EU-richtlijn Luchtkwaliteit en de herziene EU-richtlijn Industriële Emissies, die ook het kader vormt voor omgevingsvergunningen voor een deel van de veehouderijsector, werkt het kabinet aan het dichterbij brengen van een gezonde leefomgeving.

Vanuit het perspectief van duurzame veehouderij werkt het kabinet voor dierenwelzijn aan gefaseerde normstellingen voor het verbeteren van dierenwelzijn met het Convenant Dierwaardige Veehouderij en de AMvB Dierwaardige veehouderij, die na de zomer van 2026 zal worden voorgehangen bij het parlement. Het verhogen van dierenwelzijn draagt bij aan het draagvlak in de maatschappij voor de *license to produce* van de veehouderij, die onder druk staat. In de concept-AMvB dierwaardige veehouderij is zowel de uitfasering van (kolonie-)kooihuisvesting van legkippen, als de uitfasering van resterende kooihuisvestingen bij vleeskuikenouderdieren opgenomen. Ook is het kabinet beleid in samenwerking met de sector en marktpartijen gestart om te komen tot een vermindering van het aantal gedode ééndagshaantjes en pleit het kabinet voor een aparte juridische status voor insecten binnen de EU, omdat de huidige regelgeving voor landbouwhuisdieren niet passend is voor deze sector.

Nederlandse veehouders zijn koploper wat betreft innovatie en digitalisering. Het kabinet zet in op innovatie en vernieuwing voor verduurzaming en verbetering van dierenwelzijn via verschillende initiatieven, o.a. middels financiering van EU-partnerschappen met onderzoeksprojecten gericht op diergezondheid en dierenwelzijn, en gerichte digitalisering en datagedreven landbouw, inzet op generatievernieuwing en via experimenteerlocaties en fieldlabs om innovaties te toetsen.

⁶ 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn, Kamerstuk 33037, nr. 431.

Het kabinet hecht groot belang aan de sociale weerbaarheid en het psychosociaal welzijn van agrarische ondernemers en steunt initiatieven die hier een bijdrage aan leveren, o.a. het programma TABOER en het Loket Welzijn Landbouwhuisdieren. Daarnaast kent Nederland private en coöperatieve bedrijfsvervangingsdiensten die bij ziekte of andere calamiteiten tijdelijke vervanging op het bedrijf mogelijk maken.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de strategie op grote lijnen, omdat deze in samenhang kijkt naar zowel de ontwikkeling van de veehouderij als het behalen van milieu-, natuur-, klimaat- en sociale doelen, waaronder de versterking van rurale gebieden en gemeenschappen. Dit sluit thematisch aan bij het recent gepresenteerde nationale maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof, waarbij ook integraal naar deze doelen en onderwerpen wordt gekeken. In lijn met de strategie wordt in het aangekondigde stikstofbeleid ingezet op verduurzaming via innovatie in de veehouderij, maar daarnaast wordt ook ingezet op maatregelen gericht op extensivering in kwetsbare gebieden rondom o.a. Natura2000-gebieden en maatregelen die resulteren in een kleinere productiecapaciteit. Deze nationale inzet is noodzakelijk om aan de milieu- en natuurdoelen te voldoen en vergunningsverlening weer mogelijk te maken. Met deze integrale inzet van maatregelen beoogt het kabinet een duurzame toekomst te kunnen bieden aan de sector. In de voorliggende strategie wordt vooral stilgestaan bij risico's die gelden voor landen en gebieden met een hele andere context en bijv. een veel lagere veedichtheid zoals risico's op landverlating en de risico's daarvan voor het milieu. Dit sluit niet aan bij de Nederlandse context van een klein land met een grote veehouderijsector en grote druk op ruimte en grond. Zodoende onderstreept Nederland in het bijzonder de notie uit het voorstel dat rekenschap gegeven moet worden aan verschillen tussen lidstaten. Daarbij is het van belang dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het gelijke speelveld. In de verdere uitwerking van de strategie is het daarom voor Nederland van belang dat er voldoende rekening worden gehouden met specifieke nationale omstandigheden en uitdagingen.

Ten aanzien van de eerste pijler is het kabinet positief over het voornemen van de Commissie tot de ontwikkeling van een handleiding met praktische uitwerkingen voor lidstaten om het risicobeheer via het toekomstige NRPP te versterken. Het kabinet is kritisch, met betrekking tot het GLB, op het idee om dit onderdeel te maken van de GLB- aanbevelingen die lidstaten worden opgelegd en minder ruimte laten voor nationale keuzes. Tegelijkertijd blijft het kabinet inzetten op een transparant, proportioneel en een op feiten gebaseerd proces. Ook vraagt het kabinet om meer duidelijkheid over de uiteindelijke rol van de GLB-aanbevelingen bij het opstellen en beoordelen van het NRPP en onderstreept het kabinet dat de aanbevelingen voldoende ruimte moeten bieden voor nationale invulling.

Het kabinet ondersteunt de richting van de Commissie t.a.v. diergezondheid en weerbaarheid, met name op het gebied van preventie en vaccinatie als kerninstrumenten om dierziekten te beheersen en het ruimen van gezonde dieren te beperken. Dit sluit naadloos aan bij de stappen die het kabinet zet om te komen tot structurele vaccinatie van pluimvee tegen vogelgriep en de Europese en internationale activiteiten om het draagvlak voor vaccinatie en de acceptatie van producten van

gevaccineerde dieren te vergroten. Het kabinet benadrukt hierbij de eigen verantwoordelijkheid van dierhouders, wat zich uit in gezamenlijke financiering van preventie, monitoring en bestrijding. Nederland deelt graag ervaringen uit deze publiek-privaat georganiseerde aanpak met andere lidstaten.

Ten aanzien van de tweede pijler onderkent het kabinet dat meer actie nodig is voor een blijvend concurrerende veehouderij op EU en internationaal niveau. Het kabinet is dan ook blij om te zien dat de Commissie meer in wil zetten op het opschalen en toepassen van innovaties, door een betere valorisatie van onderzoeks- en innovatieresultaten in start-ups en scale-ups en commerciële toepassing. Het kabinet benadrukt hierbij het belang van het verminderen van regeldruk, omdat overmatige administratieve lasten innovatie en ondernemerschap onnodig belemmeren. Nederlandse veehouders zijn koplopers op het gebied van innovatie en digitalisering en het kabinet zet onder meer in op experimenteerlocaties om de valorisatie van kennis en het toepassen in de praktijk van innovaties te stimuleren. Ook de inzet van digitalisering, robotisering en AI kunnen hierin behulpzaam zijn, zoals de Commissie aangeeft. Deze instrumenten moeten niet alleen worden ingezet voor productie en kwaliteit, maar expliciet ook voor duurzaamheid en dierenwelzijn.

Het kabinet deelt de visie van de Commissie dat investeren in duurzaamheid een investering is in de landbouw op de lange termijn. In de derde pijler zijn veel raakvlakken met de Kamerbrief van 26 juni jl. over 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof'. Daarin heeft het kabinet op 26 juni de eerste maatregelen aangekondigd waar een duurzame inzetbaarheid van de landbouw wordt voortgezet en waarmee het kabinet de integraliteit van meerdere doelen benadrukt. Het kabinet is positief over het voornemen van de Commissie om zich in te zetten voor afstemming van standaarden voor geïmporteerde producten ten aanzien van dierenwelzijn. In de reactie op de publieke consultatie over de modernisering van de EU-dierenwelzijnsregelgeving voor de veehouderij is benadrukt dat het belangrijk is dat dierlijke producten die uit derde landen worden geïmporteerd aan ten minste equivalente dierenwelzijnsstandaarden zouden moeten voldoen ten opzichte van standaarden in de EU. Regelgeving over productiestandaarden inzake dierenwelzijn op geïmporteerde producten moet wel in lijn zijn met relevante WTO-regels.⁷ Het kabinet is in algemene zin positief over het openen van markten voor hoogwaardige Europese export, waarbij het niet alleen gaat om producten, maar ook om kennis.

Het kabinet is positief over het voornemen van de Commissie om tot een Europees verbod van kooisystemen te komen, niet alleen vanuit het perspectief van dierenwelzijn, maar ook vanuit het perspectief van gelijk speelveld voor Nederlandse veehouders. Uitfasering en verbieden van kooihuisvesting voor kippen en de transitie van de huisvesting van zeugen naar hokken waarin zeugen tijdens de kraamperiode vrij kunnen bewegen past bij het kabinetsbeleid richting een dierwaardige veehouderij. Het houden van kippen en zeugen in een beperkte ruimte brengt grote

⁷ Kamerstuk 21501-32, nr. 1761, bijlage en nr. 1810.

beperkingen met zich mee voor het dierenwelzijn, o.a. doordat de dieren de verschillende gedragsbehoeftes niet kunnen uitvoeren. Het kabinet benadrukt echter ook dat de Commissie in de herzieningsvoorstellen voor de EU-dierenwelzijnswet- en regelgeving breder moet inzetten op dierwaardigheid, met waarborging van goede voeding, goede omgeving, goede gezondheid en voldoende verdere mogelijkheden om in de gedragsbehoeften van de dieren te voorzien (positief welzijn). Het kabinet zet bij de EU-wetgeving in op een dierwaardige veehouderij voor in principe alle diersoorten, naast pluimvee en varkens heeft hierbij rundvee prioriteit. Ook pleit het kabinet voor het gebruik van dierenwelzijnsindicatoren.

Wat betreft ééndagshaantjes kijkt het kabinet op dit moment met belangstelling naar een algeheel verbod op het doden van ééndagshaantjes. Het kabinet is met name geïnteresseerd in potentieel ongewenste gevolgen, zoals verplaatsing van productie naar derde landen of andere ongewenste neveneffecten. Wel zet Nederland in op technologische doorontwikkeling (zoals van in-ovo⁸ geslachtsbepaling) en consumentenvoorlichting, en vraagt het kabinet de Commissie om aandacht te besteden aan het verwaarden van eieren zonder gedode haantjes, in de verwerkende industrie, alsmede het stellen van dezelfde eisen aan eieren die van buiten de EU worden ingevoerd, in overeenstemming met de internationale (handels)regels. Met betrekking tot de export van levende dieren naar derde landen heeft het kabinet bij de onderhandelingen over het Commissievoorstel voor een nieuwe Transportverordening al ingebracht het onwenselijk te vinden dat lange transporten over land en zee mogelijk blijven.⁹ Het kabinet zet zich in voor een verschuiving van transport van levende dieren naar transport van dierlijke producten en genetische uitgangsmaterialen.

Het kabinet had in de strategie graag aandacht gezien voor de relatief jonge insectensector als belangrijke bron voor eiwitten voor diervoeder. Doordat diverse regelgeving m.b.t. landbouwhuisdieren niet passend is voor deze sector kan het circulaire potentieel van deze sector voor diervoeder op dit moment niet benut worden en verdwijnen voedingsrijke substraten in de energiesector. Daarom zou het wenselijk zijn een specifieke juridische categorie te creëren, anders dan reguliere landbouwhuisdieren, voor insecten bestemd voor diervoeder en insecten bestemd voor andere toepassingen dan diervoeder of levensmiddelen, zogenaamde 'technische toepassingen'.

De strategie richt zich met name op methaan- en ammoniakuitstoot van koeien en varkens en fijnstofuitstoot van pluimvee. Het kabinet verwelkomt een geharmoniseerde methodologie voor het meten van broeikasgasemissies op bedrijfsniveau en verbeterde monitoringtools die het effect van maatregelen op bedrijfsniveau meenemen. De verschillende instrumenten die in Nederland worden gebruikt (bijvoorbeeld KringloopWijzer en NEMA) zijn belangrijk om mee te wegen in de verdere uitwerking van deze methodologie. Het kabinet zal daarom het belang onderstrepen dat rekening wordt gehouden met bestaande systemen. Daarnaast zal het kabinet aandacht vragen voor EU

⁸ In-ovo betekent letterlijk 'in het ei'. Dit verwijst naar technieken die tijdens de embryonale ontwikkeling in het broedei worden toegepast, zoals vaccinatie of geslachtsbepaling vóór uitkomst.

⁹ [BNC Fiche 6: Herziening verordening dierenwelzijn tijdens transport | Rijksoverheid.nl](#)

beleid en instrumenten om broeikasgasemissies uit de veehouderij te reduceren.¹⁰ Ook steunt het kabinet de (publiek-private) ketenbenadering in de strategie. Deze ketenaanpak om tot een eenduidige duurzaamheidsaanpak te komen is in lijn met het *True Value Language* (TVL) initiatief in Nederland met de ambitie om tot eenduidige taal, definities en berekeningsmethodieken te komen t.b.v. efficiënte en effectieve publieke doelsturing en private ketensturing. Het kabinet zal de mogelijke opname van emissiereducties in de veehouderij in het toepassingsgebied van de EU-verordening voor koolstofverwijdering en koolstoflandbeheer (CRCF) beoordelen aan de hand van het nog te ontvangen rapport van de Commissie conform artikel 18 van die verordening¹¹.

Volgens het kabinet is er daarnaast een bredere focus nodig, bijvoorbeeld om haar natuur te beschermen en vergunningverlening weer mogelijk te maken. Zo is ook regulering en voor sommige gebieden extensivering van belang. Het is daarom waardevol dat deze Europese strategie expliciete aandacht heeft voor de grote diversiteit die bestaat tussen de Europese lidstaten en voor de diversiteit qua agrarische ondernemers. Daarbij verwelkomt het kabinet dat de Commissie de noodzaak tot gebiedsgerichte oplossingen met oog voor lokale omstandigheden benoemt. De betrokkenheid van de regio bij het uitwerken en uitvoeren van de strategie van de Commissie is essentieel. Wat plattelandsontwikkeling betreft hecht het kabinet eraan dat, conform de langetermijnvisie voor plattelandsgebieden, naast de kansen die veehouderij hiervoor biedt, ook andere en bredere ontwikkelperspectieven en interventies worden gezien.

Met betrekking tot mest en nutriënten is de door de Commissie beschreven inzet op duurzame bouwplannen en het bevorderen van de bodemgezondheid reeds onderdeel van het Nederlandse beleid, dat ook meegenomen zal worden in het op te stellen 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn, en dus verwelkomt het kabinet deze inzet. Daarnaast is het kabinet positief over het voorstel van de Commissie om in te zetten op een vereenvoudiging en betere implementatie van de Nitraatrichtlijn. Met de technische aanpassing van de Nitraatrichtlijn van begin 2026 is het mogelijk geworden om onder voorwaarden bepaalde bewerkte vormen van dierlijke mest (RENURE) te gebruiken boven de gebruiksnorm voor dierlijke mest (binnen de totale stikstofgebruiksnorm). Het kabinet is hier positief over omdat daarmee de afhankelijkheid van stikstofkunstmest kan worden verminderd (zie ook het BNC-fiche over het Actieplan Meststoffen).¹² Het kabinet is ook positief over de aandacht die in het voorstel wordt gegeven aan de ondersteuning van het opstarten van biogasinstallaties om zo enerzijds minder verlies van emissies naar het milieu te realiseren en anderzijds minder afhankelijk te worden van fossiele stoffen. Wel vraagt het kabinet meer inzet van de Commissie voor de stabiele stimulering van vergisting. Hierbij valt te denken aan bindende Europese doelen voor groen gas productie of een herziening van de *Effort Sharing Regulation* om de emissiereductie van groen gas mee te laten tellen in het land van consumptie. Dit laatste is nodig om lidstaten zelf in staat te stellen om effectief groen gas beleid vorm te geven. Daarbij blijft

¹¹ Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 tot vaststelling van een certificeringskader van de Unie voor permanente koolstofverwijdering, koolstoflandbeheer en koolstofopslag in producten, Verordening (EU) 2024/3012.

¹² BNC-fiche EU-Actieplan Meststoffen, Kamerstuk 22112, nr. 4394

vergunningverlening en de impact op emissies van stikstof en andere luchtvervuilende stoffen een aandachtspunt.

Het kabinet is positief over de inzet van de Commissie om de sociale weerbaarheid en het psychosociale welzijn van agrarische ondernemers op Europees niveau te agenderen. Het kabinet verwelkomt deze EU-brede aandacht, mits er bij de concrete uitwerking voldoende flexibiliteit en ruimte blijft voor lidstaten om dit instrument naadloos te laten aansluiten op reeds bestaande nationale ondersteuningsstructuren en initiatieven. Het kabinet verkent de mogelijkheden om binnen het GLB 2028–2034 gebruik te maken van het nieuwe instrument Farm Relief Services. Dit instrument kan bijdragen aan het tijdelijk ontlasten van agrarische ondernemers door vervangende arbeid beschikbaar te stellen.

Ten aanzien van de vijfde pijler is het kabinet het eens met de Commissie dat kwaliteit een van de sterke punten is van Europese landbouw- en voedselproducten. Het kabinet kan de voorstellen verwelkomen om de samenwerking tussen veehouders en verwerkers in de keten te versterken, zoals uitbreiding van facultatieve gereserveerde termen om verschillen in kwaliteit aan te duiden. Met deze facultatieve gereserveerde vermeldingen kan worden aangetoond dat is voldaan aan de duurzaamheidsvereisten die nationale of Europese fondsen eisen voor de toegang tot investeringen. Wel is het kabinet kritisch op het voornemen van de Commissie voor de introductie van een nieuwe Europese term voor excellentie zonder inzicht in regeldrukeffecten.

Het kabinet zal verduidelijking vragen over de meerwaarde van een dergelijke nieuwe Europese term ten opzichte van bestaande Europese kwaliteitsregelingen als Beschermde Oorsprongsbenaming en Beschermde Geografische Aanduiding (BOB/BGA), het biologische logo en de huidige regelgeving voor herkomstetikettering in de Levensmiddelenverordening en de Gemeenschappelijke Marktordening. Benchmarking op Europees niveau tussen kwaliteitslabels die momenteel in nationale markten worden gebruikt zou van toegevoegde waarde kunnen zijn. Voor excellentie zet het kabinet in op het versterken van de marktpositie van Europese veeteeltproducten door technologische innovatie, consumentenvoorlichting en het verwaarden van duurzame en diervriendelijke productiemethoden.

b) Eerste inschatting van krachtenveld

De meeste lidstaten verwelkomen de strategie en erkennen het potentieel ervan, vooral in combinatie met het eveneens op 7 juli gepresenteerde Actieplan voor het EU-eiwitsysteem. Verschillende lidstaten hebben in een eerste reactie de nadruk gelegd op de potentie van het versterken van de concurrentiekracht en de onafhankelijkheid van de EU. Daarbij zijn wel vragen gesteld over de wijze waarop de voorstellen uit de strategie gefinancierd zullen worden. Er was brede steun van lidstaten voor de voorstellen op het gebied van vaccinatie tegen dierziekten. Uit de eerste reacties lijkt te kunnen worden afgeleid dat bij de meeste lidstaten het verdienvermogen en de concurrentiekracht wordt verkozen boven duurzaamheids- en dierenwelzijnsambities. De positie van het Europees Parlement is op dit moment nog niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling bevat een strategie voor het toekomstbestendig maken van de veehouderij in de Europese Unie. Daarbij worden diverse gebieden betrokken: de interne markt, landbouw, sociaal beleid, economische samenhang en milieu. Ook onderzoek (o.a. op het gebied van duurzame praktijken en technologie) is een belangrijk onderdeel van de mededeling. Op het terrein van de interne markt, landbouw, sociaal beleid, economische samenhang en milieu is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de Europese Unie en de lidstaten (artikel 4, tweede lid, onder a tot en met e VWEU). Op het gebied van onderzoek is er sprake van een parallelle bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (art. 4, lid 3, VWEU). De uitoefening van deze bevoegdheid belet de lidstaten niet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft als doel om een toekomstbestendige en veerkrachtige veehouderij in de EU te realiseren. De strategie, die steunt op nauwe samenwerking met lidstaten en de landbouwsector, pakt uitdagingen aan rondom milieu, klimaat, dierenwelzijn en werkgelegenheid. De voorgestelde acties moeten de Europese veehouderij duurzamer en concurrerender maken, ontvolking in kwetsbare gebieden tegengaan en bijdragen aan een klimaatneutrale EU in 2050. Gezien het grensoverschrijdende karakter van de veeteelt kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak wel nodig. Het geven van een strategie voor de lange termijn biedt een voorspelbaarder langetermijnkader, o.a. voor investeringen en innovatie op het boerenbedrijf en zorgt daarmee voor een gelijk speelveld. Mede gelet op de grensoverschrijdende problematiek en de aanpak daarvan is optreden op EU-niveau gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft als doel om een toekomstbestendige en veerkrachtige veehouderij in de EU te realiseren. De strategie, die steunt op nauwe samenwerking met lidstaten en de landbouwsector, pakt uitdagingen aan rondom milieu, klimaat, dierenwelzijn en werkgelegenheid. De voorgestelde acties moeten de Europese veehouderij duurzamer en concurrerender maken, ontvolking in kwetsbare gebieden tegengaan en bijdragen aan een klimaatneutrale EU in 2050. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken. Er wordt niet alleen gedacht aan het economische aspect en concurrentievermogen, maar er is het maatregelenpakket ook bijzondere aandacht is voor uitdagingen zoals de milieu- en klimaatvoetafdruk, als de bijdragen van de sector aan de voedselvoorziening, werkgelegenheid, territoriale cohesie, biodiversiteit en culturele waarde. Een gecoördineerde aanpak op deze gebieden komt het doel (toekomstbestendigheid en veerkracht van de veehouderij) ten goede. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat er ook ruimte gelaten wordt aan lidstaten voor het nemen van maatregelen.

De mededeling kondigt tal van (financiële) acties aan, o.a. op het gebied van risicobeheer, preventie en bestrijding van dierziekten, financiering van investeringen voor overgang naar betere duurzaamheid/dierenwelzijn, het opzetten van een platform voor de veehouderij met een register van oplossingen voor klimaat, milieu en dierenwelzijn en een stappenplan voor slachthuizen, maar kondigt ook aan voort te blijven bouwen op het bestaande kwaliteitsbeleid (geografische aanduidingen) en biologische productie. Deze strategie wordt uitgevoerd als forum voor discussie. Zo hebben de lidstaten inspraak in de precieze invulling en blijft er ook ruimte voor lidstaten om eigen maatregelen te nemen.

d) Financiële gevolgen

Het kabinet zal de Commissie vragen aan te geven wat het financieel beslag van de toekomstige voorstellen zal zijn. Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De strategie leidt niet direct tot wijzigingen in bestaande wet- en regelgeving, dus de mededeling heeft geen direct effect op regeldruk en administratieve lasten. In de mededeling worden verschillende voorstellen aangekondigd, waaronder het streven naar vereenvoudiging van de agrifoodwetgeving, die administratieve lasten kan verlagen. De toekomstige uitwerking van sommige andere voorstellen kunnen wel regeldrukeffecten hebben. Het kabinet zal aandacht vragen voor het belang van een gedegen impact assessment bij eventuele toekomstige voorstellen en meenemen dat deze niet leiden tot een stapeling van aanvullende eisen bovenop nationale regelgeving.

Deze strategie zelf heeft geen directe gevolgen voor de concurrentiekracht van de EU. In deze mededeling kondigt de Commissie verschillende voorstellen aan om de concurrentiekracht van de EU te versterken. Daarnaast kunnen de voorstellen voor een eerlijker speelveld van de Commissie effecten hebben op bilaterale en multilaterale relaties van de EU.

Aangekondigde voorstellen die toezien op het stellen van productiestandaarden voor import t.a.v. dierenwelzijn, hebben impact op derde landen en hun markttoegang tot de EU. Daarnaast zijn er risico's verbonden aan het nemen van unilaterale maatregelen, zoals tegenmaatregelen vanuit derde landen of worden deze maatregelen aangevochten door derde landen bij de WTO. Daarom is het van belang dat voorstellen die toezien op productiestandaarden voor import gepaard gaan met gedegen impact assessments, waarbij naast de aandacht voor de gevolgen op de interne markt ook expliciet gekeken wordt naar de impact van de wetgeving op (de relatie met) derde landen en WTO-comptabiliteit van de voorstellen, de concurrentiepositie van de EU ten opzichte van derde landen en de noodzaak tot flankerend beleid voor implementatie.

Fiche 4: Actieplan voor het EU-eiwitsysteem

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Actieplan voor veerkracht, strategische autonomie en duurzaamheid van het eiwitsysteem van de EU

b) Datum ontvangst Commissiedocument

7 juli 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 355

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52026DC0355 - NL - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Landbouw- en Visserijraad

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) heeft op 7 juli 2026 het Actieplan voor het EU-eiwitsysteem (hierna: het actieplan) gepresenteerd, gericht op het versterken van de weerbaarheid, het concurrentievermogen, de open strategische autonomie en de duurzaamheid van het EU-eiwitsysteem. Het actieplan vormt een aanvulling op de gelijktijdig gepresenteerde veehouderijstrategie¹ en heeft geen betrekking op de visserijsector. Aanleiding voor het actieplan is het verminderen van de Europese strategische importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen voor diervoeders, met name soja, uit landen buiten de Europese Unie (EU). Deze afhankelijkheid maakt het Europese voedselsysteem kwetsbaar voor geopolitieke risico's, verstoringen in toeleveringsketens en prijsschommelingen.

Met het voorgestelde actieplan zet de Commissie in op een integrale beleidsbenadering voor het EU-eiwitsysteem die zich richt op: (1) het versterken van de open strategische autonomie door het vergroten van de duurzame Europese eiwitproductie, (2) het versterken van de veerkracht, het concurrentievermogen en de paraatheid van het EU-eiwitsysteem door middel van onderzoek,

¹ COM(2026) 576 final, *EU strategy on livestock* (CELEX 52026DC0576). Hiervoor wordt een afzonderlijk BNC-fiche aan de Tweede Kamer aangeboden.

innovatie en investeringen, en (3) het versterken van de eiwitwaardeketens in de EU door de markt voor eiwitten aantrekkelijker te maken, de vraag naar eiwitproducten te stimuleren en lokale oplossingen te bevorderen. Deze integrale benadering moet bijdragen aan het opschalen van de Europese productie van eiwitrijke gewassen door gerichte stimulansen te bieden die zowel de vraag als het aanbod versterken. Dit is essentieel voor de transitie naar een duurzaam, concurrerend en weerbaar EU-eiwitsysteem en een toekomstbestendige veehouderij. De Commissie biedt in het actieplan handvatten en aanbevelingen aan de lidstaten om de voorgestelde aanpak verder uit te werken en te implementeren aan de hand van zes samenhangende pijlers.

Ten eerste pleit de Commissie voor een meer geïntegreerde beleidsaanpak. Hierbij wordt ingezet op een betere afstemming tussen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en ander relevant EU-beleid, het benutten van het volgend meerjarig financieel kader en het versterken van samenwerking en kennisdeling over de volledige eiwitwaardeketen, van productie tot en met consumptie.

Ten tweede zet de Commissie in op het vergroten van de Europese eiwitvoorziening door de teelt van eiwitgewassen, gewasrotatie en landbouwdiversificatie te stimuleren. Daarbij wijst de Commissie op de stikstofbindende eigenschap van peulvruchten, waardoor behoefte aan meststoffen afneemt. Daarnaast wil zij via het GLB gekoppelde inkomenssteun en transitievergoedingen bieden, en eiwitdiversificatie integreren in hun strategieën voor generatievernieuwing en in de maatregelen in het kader van het starterspakket voor jonge landbouwers. Ook wordt ingezet op een duurzamer gebruik van grasland en betere integratie van vee, en het belonen van duurzame productie via koolstof- en natuurcredits.

Ten derde pleit de Commissie voor het versterken van onderzoek, ontwikkeling en innovatie om de productie, verwerking en toepassing van Europese eiwitten te verbeteren. De nadruk ligt daarbij op onder meer ketensamenwerking, gewasveredeling, zaadontwikkeling, verminderd gebruik van meststoffen, duurzame teeltmethoden, efficiëntere verwerkingstechnologieën en het beter benutten van biomassa en reststromen.

Ten vierde wil de Commissie de veerkracht, concurrentiekracht en paraatheid van het Europese eiwitsysteem versterken door veehouderijsystemen efficiënter te maken, voederstrategieën te optimaliseren en de binnenlandse productie van voedergrondstoffen te stimuleren. Voor niet-herkauwende dieren wijst de Commissie daarbij op het potentieel van reststromen uit de voedselindustrie als veevoer, mits deze voldoen aan de geldende regelgeving inzake voeder- en voedselveiligheid. Daarnaast zet zij in op het verminderen van de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten en de bijbehorende additieven, onder meer door duurzaamheidsnormen beter op elkaar af te stemmen, de monitoring te verbeteren en invoerketens te diversifiëren. In dat kader richt de Commissie zich in het bijzonder op Oekraïne.

Ten vijfde zet de Commissie in op sterkere Europese eiwitwaardeketens door de vraag naar duurzame eiwitproducten te stimuleren en lokale oplossingen te ondersteunen. Via onder meer consumentenvoorlichting, duurzaamheidsgerichte aanbestedingen, en samenwerking in de keten wil zij de beschikbaarheid, betaalbaarheid en aantrekkelijkheid van Europese eiwitproducten vergroten.

Tot slot wil de Commissie circulariteit en de bio-economie beter benutten om de strategische autonomie en veerkracht van de EU te versterken. Daarbij wordt gekeken naar het vergroten van de productie van eiwitrijke gewassen en duurzame biobrandstoffen, waarbij nevenproducten hoogwaardig kunnen worden benut voor voedsel, diervoeder en energie. Daarnaast wil de Commissie biomassastromen en beschikbare bijproducten beter in kaart brengen en lidstaten ondersteunen bij het opstellen van geharmoniseerde balansen voor voedsel- en voedereiwitten.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse beleidskader voor eiwitten wordt grotendeels vormgegeven door de Nationale eiwitstrategie (NES).² Aanvullend bevat de aangekondigde voedselzekerheidsstrategie een volwaardige pijler die zich richtten op het mitigeren van risico's uit strategische afhankelijkheden zoals veevoer en de additieven daarvan.³ De NES heeft als doel de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitgrondstoffen, met name soja, te verminderen en tegelijkertijd de grondstoffenbasis van het Nederlandse voedselsysteem op een duurzame manier te verbreden, zodat wordt bijgedragen aan de gezondheid van mens, dier en milieu. Nederland streeft daarbij niet naar volledige zelfvoorziening, maar naar een duurzamere, meer diverse en circulaire eiwitvoorziening. Het kabinetsbeleid⁴ bestaat uit zes samenhangende sporen: (1) handelsdiversificatie en ketenmonitoring, (2) het stimuleren van de teelt van eiwitrijke gewassen, (3) het onderzoeken, ontwikkelen en opschalen van alternatieve eiwitbronnen voor dierlijke en humane consumptie, (4) het efficiënter benutten van reststromen om te voorkomen dat reststromen negatieve gevolgen hebben voor mens en milieu, (5) het vergroten van de benutting van insecten als eiwitbron en (6) het bevorderen van een verschuiving in de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitconsumptie naar een 50/50 balans,

Het kabinet acht het van belang importstromen van eiwitrijke grondstoffen te diversifiëren en te monitoren om de leveringszekerheid en weerbaarheid van het eiwitsysteem te versterken.⁵ Tegelijkertijd wordt ingezet op het vergroten van de binnenlandse productiecapaciteit, onder meer door de teelt van eiwitrijke gewassen binnen het GLB te stimuleren via de ecoregeling en door de eiwitketen verder te versterken.⁶ Naast het versterken van bestaande eiwitbronnen richt het

² De Nationale Eiwitstrategie, Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70

³ Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310.

⁴ Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70; zie ook de Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310.

⁵ Beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026, Kamerstuk 36 800 V, nr. 103; Kamerstuk 31 532, nr. 310; Monitor herkomst diervoedergrondstoffen, Kamerstuk 30 252, nr. 154.

Teelt en afzet eiwitrijke gewassen en vervolg Bean Deal, Kamerstuk 30 252, nr. 211

⁶ Programmadocument NSP-GLB 2023–2027, Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023–2027, versie 6.1, Netwerk Platteland. Zie: [Programmadocument NSP-GLB 2023–2027](#).

kabinet zich op innovatie en de ontwikkeling van nieuwe eiwitbronnen. Zo wordt ingezet op de ontwikkeling, innovatie en opschaling van alternatieve eiwitten voor humane en dierlijke consumptie, waaronder klimaatweerbare gewassen en innovaties zoals precisiefermentatie en celkweek.⁷ Daarbij ondersteunt het kabinet samenwerking tussen publieke en private partijen om nieuwe eiwitbronnen en productiemethoden versneld te ontwikkelen en toe te passen. Deze inzet wordt geborgd in de Agrofood Innovatieagenda.⁸

Een verdere verduurzaming van het eiwitsysteem vraagt ook om efficiënter gebruik van beschikbare grondstoffen. Daarom stimuleert het kabinet het efficiënt benutten van reststromen en nutriëntenbeheer via onderzoek, praktijkpilots en ketensamenwerking gericht op veilige en hoogwaardige toepassingen.⁹ Tot slot richt het kabinet zich op de vraagzijde van het systeem door een gezonder en duurzamer eetpatroon met een betere balans tussen plantaardige en dierlijke eiwitten te bevorderen. Het kabinet streeft daarbij naar een 50/50-verhouding in 2030, onder meer via voorlichting, onderzoek en afspraken met voedselketenpartijen.¹⁰ Daarnaast zet het kabinet zich in voor het stimuleren van korte ketens en het benutten van reststromen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het actieplan van de Commissie voor een EU-eiwitsysteem. Allereerst beschouwt het kabinet dit als een belangrijke stap richting een meer integrale en samenhangende benadering van het EU-eiwitbeleid. Daarbij worden het landbouw-, economisch-, consumptie-, handels-, onderzoek- en innovatiebeleid in onderlinge samenhang gezien, met oog voor de doelstellingen van het kabinet binnen de EU op het gebied van weerbaarheid, duurzaamheid, open strategische autonomie, voedselzekerheid en concurrentievermogen. Een dergelijke integrale benadering is noodzakelijk om, tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, de economische en veiligheidsbelangen van de EU en haar lidstaten beter te kunnen beschermen en versterken. Nederland en de andere EU-lidstaten zijn momenteel risicovol strategisch afhankelijk van derde landen voor de import van veevoer en bijbehorende additieven. De beschikbaarheid van deze producten is van belang voor de voedselzekerheid. Handelsakkoorden kunnen bijdragen aan diversificatie van de invoer van essentiële eiwitrijke grondstoffen en daarmee aan het verminderen van strategische afhankelijkheden. Versterking van het EU-eiwitsysteem draagt bij aan het verminderen van deze afhankelijkheden en aan de transitie naar een toekomstbestendig voedselsysteem dat duurzaam, concurrerend, weerbaar en de strategische open autonomie van de EU versterkt.

Ten tweede, heeft het kabinet een positieve grondhouding tegenover het vergroten van de zelfvoorzieningsgraad van de EU voor eiwitrijke gewassen. Daarbij is het kabinet geen voorstander

⁷ Cellulaire agricultuur, Nationaal Groeifondsprogramma, Kamerstuk 36 200 L, nr. 4.

⁸ Contouren Agrifood Innovatieagenda, Kamerstuk 33 009, nr. 179, 18 juni 2026; Kennis- en Innovatieagenda Landbouw, Water en Voedsel (KIA-LWV): kia-landbouwwatervoedsel.nl; Proeverijen van kweekvlees onder gecontroleerde omstandigheden, Kamerstuk 27 428, nr. 383, 5 juli 2023; Proeverijen met producten voortkomend uit innovatieve fermentatie onder gecontroleerde en veilige omstandigheden, Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 60, 24 november 2025.

⁹ Voedselverspilling in Nederland – Stand van zaken en nieuwe cijfers Monitor Voedselverspilling Update 2009-2023, Kamerstuk 31 532, nr. 299; Subsidiemodule Agrarische Bedrijfsadvisering en Educatie (SABE), Regeling Europese EZK- en LNV-subsidies (REES), Kamerstuk 30 252 en 31 239, nr. 173.

¹⁰ Evaluatie voedselagenda 2016–2020 en het voedselbeleid, Kamerstuk 31 532, nr. 271.

van gekoppelde inkomenssteun binnen het GLB, vanwege het marktversturende karakter daarvan. In plaats daarvan zet het kabinet in op het stimuleren van duurzame teeltmethoden via de ecoregeling en toekomstige agromilieu- en klimaatverbintenissen. Daarbij wordt binnen het GLB ook ingezet op duurzame bouwplannen waarmee nutriënten in de bodem worden vastgehouden om deze beschikbaar te stellen voor een opvolgende teelt waarmee de afhankelijkheid van meststoffen kan worden teruggebracht en uitspoeling naar het water wordt voorkomen.

Daarnaast onderzoekt het kabinet hoe eiwitdiversificatie kan worden opgenomen in de strategie voor generatievernieuwing¹¹, het starterspakket voor jonge boeren dat lidstaten in hun Nationaal Regionaal Partnerschapsplan moeten uitwerken en het transitieplan voor het GLB 2028–2034. Het kabinet steunt daarnaast het concept van nationale aanbevelingen voor de ondersteuning van eiwitgewassen in het toekomstige GLB, mits deze voldoende ruimte laten voor nationale keuzes en aansluiten bij de beschikbare GLB-instrumenten. Ook wil Nederland het gebruik van grasland duurzamer maken en de veehouderij beter integreren door een mix van directe en indirecte beleidsmaatregelen. Deze zijn erop gericht de grondgebondenheid van de veehouderij te versterken,¹² weidegang te bevorderen en grasland te behouden. Tot slot steunt het kabinet de ontwikkeling van koolstof- en natuurkredieten als innovatieve financieringsmethode, mits deze betrouwbaar en transparant zijn en aantoonbare ecologische of klimatologische meerwaarde bieden.¹³

Ten derde, heeft het kabinet een positieve grondhouding tegenover de plannen van de Commissie op gebied van onderzoek, innovatie en ontwikkeling. Volgens de Commissie hebben plantaardige eiwitten, mede gezien het huidige wetgevingskader en de mate van consumentenacceptatie, de grootste marktpotentie ten opzichte van andere alternatieve eiwitten. Het kabinet steunt de verdere ontwikkeling van plantaardige eiwitten, met de huidige inzet binnen de Kennis- en Innovatieagenda (KIA) Landbouw, Water en Voedsel en de Agrofood Innovatieagenda. Tegelijkertijd acht het kabinet het van belang dat de EU ruimte blijft bieden voor innovatie op het gebied van andere alternatieve eiwitten en nieuwe productiewijzen, zoals cellulaire agricultuur en precisiefermentatie, door onder meer in te zetten op transparantere en efficiëntere toelatingsprocedures voor *novel foods*¹⁴ en op ruimte voor pilots en proeverijen. Het kabinet onderstreept het belang van een maatschappelijke dialoog over deze technologieën, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten. Ook de mogelijke duurzaamheidsvoordelen en de duurzaamheids- en gezondheidseffecten van alternatieve eiwitten dienen wetenschappelijk te worden onderbouwd.

Daarnaast zet de Commissie in op het opschalen van investeringen in onderzoek en innovatie via Horizon Europa en het Europees Fonds voor Concurrentievermogen. Het kabinet verwelkomt deze inzet en benadrukt het belang van een brede inzet op innovatie zonder uitsluitingen, waarbij

¹¹ BNC-Fiche: Strategie voor generatievernieuwing in de agrarische sector, Kamerstuk 22 112, nr. 4214.

¹² Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 'Eco-activiteiten, punten en waarde', rvo.nl 2026 (laatst bijgewerkt of geraadpleegd op 12 augustus 2026).

¹³ Verzamelbrief Natuur - Natuurbeleid, Kamerstuk 33 576, nr. 467.

¹⁴ *Novel foods* zijn elk voedingsmiddel of ingrediënt dat voor 15 mei 1997 niet in significante mate werd geconsumeerd binnen de Europese Unie.

innovaties op het gebied van plantaardige en alternatieve eiwitten nadrukkelijk onderdeel blijven van de onderzoeks- en innovatieagenda.

Met de nieuwe strategische onderzoeks- en innovatiebenadering voor landbouw, bosbouw, plattelandsgebieden en voedselsystemen wil de Commissie ook een basis leggen voor toekomstige investeringen in kennis, praktijken en instrumenten voor de eiwitsectoren. Het kabinet ondersteunt deze ambitie welke passend is bij de eigen inzet in de Agrofood Innovatieagenda.

Ten vierde staat het kabinet positief tegenover de ambitie van de Commissie om de handel in eiwitrijke grondstoffen te diversifiëren en daarmee (strategische) afhankelijkheden te verminderen. Daarbij acht het kabinet investeringen in de voedselzekerheid en duurzame productiecapaciteit van derde landen van belang. Handel, kennis- en technologieoverdracht, investeringen en de versterking van lokale en regionale waardeketens dragen bij aan weerbare mondiale voedselsystemen en versterken daarmee ook de leveringszekerheid van de EU. Daarnaast benadrukt het kabinet dat een weerbaar eiwitsysteem onlosmakelijk verbonden is met het behalen van de biodiversiteitsdoelen.¹⁵

Verder onderschrijft het kabinet de constatering van de Commissie dat er meer mogelijkheden zijn om dierlijke reststromen en bijproducten te benutten als grondstof voor diervoeders, binnen de kaders van de Europese regelgeving. Het kabinet deelt de opvatting dat een doelmatige inzet van deze reststromen kan bijdragen aan een lagere klimaat- en milieubelasting van diervoeders en aan een efficiënter gebruik van grondstoffen.

Ten vijfde verwelkomt het kabinet de inzet van de Commissie om de vraag naar Europese plantaardige eiwitten voor humane consumptie te stimuleren via voorlichtingscampagnes, consumentenactivatie, publieke aanbestedingen, onderwijsprogramma's en productnormen. Een verschuiving naar een in verhouding meer plantaardig voedingspatroon draagt bij aan een duurzamer en weerbaarder voedselsysteem en biedt gezondheidsvoordelen. Het kabinet wil het eiwitaanbod verder diversifiëren

Daarnaast verwelkomt het kabinet de voorstellen van de Commissie om de samenwerking tussen telers van eiwitgewassen in de keten te versterken. De in 2025 voorgestelde wijzigingen van de GMO-verordening¹⁶ inzake de erkenning van producentenorganisaties en de mogelijkheden voor sectorale interventies in deze sector worden gesteund. Voor deze sector bestaat in Nederland reeds één erkende producentenorganisatie. Ook staat Nederland in beginsel positief tegenover de voorgestelde mogelijkheid om meer aandacht te geven aan eiwitgewassen via het EU-promotiebeleid en de EU-schoolregeling.

¹⁵ Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), *Voedselzekerheid in een wankel wereld: een agenda voor Nederland*, advies, 11 mei 2026.

¹⁶ Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie, Kamerstuk 22 112, nr. 4145

Tot slot acht het kabinet verdere modernisering van het Europese regelgevingskader wenselijk, zodat, waar wetenschappelijk is aangetoond dat dit veilig, verantwoord en uitvoerbaar is, meer ruimte ontstaat voor de hoogwaardige toepassing van circulaire eiwitbronnen en reststromen, waaronder het verruimen van de mogelijkheden voor: (1) het gebruik van verwerkte dierlijke eiwitten in diervoeders en (2) toegestane substraten voor insecten bestemd voor diervoeder en technische toepassingen. Het kabinet zet zich daarom in EU-verband in voor een actualisering en harmonisatie van de relevante regelgeving, gebaseerd op wetenschappelijke risicobeoordelingen van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA).

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De verwachting is dat onder de lidstaten brede consensus bestaat over het belang van het versterken van de open strategische autonomie en voedselzekerheid van de Unie door de importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen te verkleinen. Tegelijkertijd zal verdeeldheid bestaan over de invulling van het actieplan.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, zal naar verwachting pleiten voor een evenwichtige benadering waarin naast de productie van eiwitgewassen en alternatieve eiwitten en productiewijzen ook de transitie naar meer humane consumptie van plantaardige eiwitten wordt gestimuleerd. Lidstaten met een grote veehouderijsector zullen daarentegen vooral inzetten op de beschikbaarheid van betaalbare, lokaal geproduceerde veevoereiwitten om de concurrentiepositie van hun veehouderijsector te versterken.

Daarnaast zal de discussie zich richten op de inzet van middelen binnen het GLB. Hoewel brede steun wordt verwacht voor financiële stimulansen en risicodeling voor boeren die overstappen op eiwitgewassen, bestaat weerstand tegen bindende productiedoelen en extra administratieve lasten.

Tot slot, is het krachtenveld binnen het Europees parlement niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking op een aantal beleidsterreinen, waarvan het gemeenschappelijk landbouwbeleid het belangrijkste is. Daarnaast hebben bepaalde in de mededeling genoemde initiatieven betrekking op *Horizon Europe*, gemeenschappelijke handelspolitiek en energie. Op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek is er sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU (artikel 3(1)(e) VWEU). Op de terreinen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en energie is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4(2)(d) en (i) VWEU). Op het terrein van onderzoek is er sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij de uitoefening van die bevoegdheid door de EU de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te

oefenen (artikel 4(3) VWEU). Op het terrein van industrie is er sprake van een aanvullende bevoegdheid van de EU (artikel 6(b) VWEU).

b) Subsidiariteit

De subsidiariteit ten aanzien van de gedeelten van de mededeling die betrekking hebben op de gemeenschappelijke handelspolitiek hoeft niet te worden beoordeeld, aangezien dit een exclusieve bevoegdheid van de Unie betreft. Voor het overige is de grondhouding van het kabinet over de subsidiariteit positief. Het actieplan heeft tot doel om (1) de open strategische autonomie van de EU te vergroten door het aanbod van Europees geproduceerde eiwitten te vergroten, (2) de weerbaarheid, het concurrentievermogen en de paraatheid van het eiwitsysteem te vergroten door onderzoek, innovatie en investeringen te versnellen en (3) de waardeketen voor eiwitten te versterken door deze producten aantrekkelijker te maken en de vraag ernaar te stimuleren. Gezien de noodzaak om versnippering op de interne markt tegen te gaan, het streven om de strategische autonomie op EU-niveau te vergroten en de mogelijkheden die het gemeenschappelijk landbouwbeleid (meer specifiek: de GMO) biedt, kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Daarom is een EU-aanpak nodig. Door in te zetten op overkoepelende EU-initiatieven (zoals kennisuitwisseling en het ontwikkelen van benchmarks op EU-niveau), aanbevelingen aan lidstaten over het gebruik van Europese instrumenten en, eventueel, het op termijn aanpassen van Europese regelgeving wordt het beleid ten aanzien van eiwitgewassen gestroomlijnd en wordt de ontwikkeling van deze sector gestimuleerd, wat kan bijdragen aan de open strategische autonomie van de EU en het gelijke speelveld op de interne markt. Daarnaast kan een samenhangende strategie voor de langere termijn een voorspelbaarder kader voor de toekomst bieden. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit van het voorstel is positief. Het actieplan heeft tot doel om (1) de open strategische autonomie van de EU te vergroten door het aanbod van Europees geproduceerde eiwitten te vergroten, (2) de weerbaarheid, het concurrentievermogen en de paraatheid van het eiwitsysteem te vergroten door onderzoek, innovatie en investeringen te versnellen en (3) de waardeketen voor eiwitten te versterken door deze producten aantrekkelijker te maken en de vraag ernaar te stimuleren. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat het kabinet verwacht dat een integrale aanpak gericht op onderzoek, ontwikkeling en innovatie, handelsdiversificatie, vraagstimulering en versterking van de eiwitwaardeketen, kan bijdragen aan het behalen van bovengenoemde doelstellingen. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk, omdat de in de mededeling benoemde maatregelen geen verplichtingen voor lidstaten inhouden. De aangekondigde acties richten zich met name op ondersteuning, stimulering en coördinatie en sluiten aan bij reeds bestaande instrumenten en beleidskaders, zoals het GLB.

d) Financiële gevolgen

Het kabinet verwacht geen directe kosten op korte termijn. Mogelijke toekomstige uitgaven kunnen voortkomen uit wetgeving of uit de verdere uitwerking van het actieplan. Hier wordt de Kamer tijdig over geïnformeerd. Nederland is van mening dat eventuele benodigde middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 (respectievelijk 2028-2034) en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Voor de Rijksbegroting worden op basis van het actieplan geen directe financiële gevolgen voorzien. Eventuele budgettaire gevolgen zullen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het actieplan bevat op zichzelf geen bindende verplichtingen voor burgers, bedrijven of overheden en leidt daarom naar verwachting niet direct tot een toename van de regeldruk of administratieve lasten. Mogelijke gevolgen voor de regeldruk zullen afhangen van eventuele toekomstige wetgevende voorstellen die voortvloeien uit het actieplan en zullen op dat moment afzonderlijk worden beoordeeld. Het kabinet acht het daarbij van belang dat de Commissie bij toekomstige wetgevende voorstellen een gedegen impactanalyse uitvoert, waarbij de gevolgen voor de regeldruk en administratieve lasten nadrukkelijk worden meegenomen.

Het kabinet onderschrijft het belang van een weerbaar, duurzaam en concurrerend EU-eiwitsysteem. Het actieplan beoogt de concurrentiekracht van de Europese agrofoodsector te versterken door de productie en verwerking van plantaardige en alternatieve eiwitten te stimuleren, innovatie te bevorderen, waardeketens te versterken en de afhankelijkheid van een beperkt aantal importstromen van hoogwaardige eiwitten en diervoederadditieven te verminderen. Daarbij acht het kabinet het van belang dat maatregelen bijdragen aan een gelijk speelveld, marktgericht zijn en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse en Europese agrofoodsector niet onnodig beperken.

Geopolitiek zet het actieplan in op het versterken van de open strategische autonomie van de EU door de afhankelijkheid van geïmporteerde eiwitten en kritieke voedergrondstoffen uit derde landen te verkleinen, de aanvoerketens te diversifiëren en de samenwerking met strategische partners, waaronder Oekraïne, te versterken. Tegelijkertijd blijft de EU volgens het actieplan afhankelijk van internationale handel voor een deel van de eiwitvoorziening. Het kabinet onderschrijft het belang van open, weerbare en gediversifieerde handelsketens en een evenwichtige benadering waarbij strategische autonomie hand in hand gaat met een open economie.

Fiche 5: mededeling actieplan tegen cyberpesten

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en sociaal comité en het sociaal comité en het comité van de Regio's: Actieplan tegen cyberpesten. "Veiliger online, samen sterker".

b) Datum ontvangst Commissiedocument

10 februari 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM (2026) 71

d) EUR-Lex

eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52026DC0071

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

Niet opgesteld.

f) Behandelingstraject Raad

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie (Telecomraad)

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in nauwe samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2. Essentie voorstel

Op 10 februari 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: de Commissie) een mededeling gepubliceerd over het actieplan tegen cyberpesten. Cyberpesten kan plaatsvinden op sociale media, in berichtenapps, op videogamesplatforms en in andere online omgevingen. De Commissie geeft in het actieplan aan dat cyberpesten is uitgegroeid tot één van de meest urgente online veiligheidskwesties voor minderjarigen en jongeren in Europa. De Commissie introduceert daarnaast een gemeenschappelijk begrip voor cyberpesten: gedrag dat wordt uitgevoerd met behulp van digitale technologieën, met als voornaamste doel of gevolg dat met name kinderen of jongeren herhaaldelijk of voortdurend worden vernederd, sociaal uitgesloten, misbruikt, geïntimideerd of benadeeld.

Het doel van het actieplan is het bestrijden van cyberpesten door te zorgen voor een consistentere en beter gecoördineerde EU-respons en het versterken van de inspanningen in de Europese Unie (hierna: de EU) op het gebied van preventie, digitale geletterdheid, het melden van cyberpesten en de ondersteuning van slachtoffers. Het actieplan bestaat uit drie pijlers: (1) een gecoördineerde

EU-aanpak, (2) preventie en bewustwording en (3) rapportage en ondersteuning. De Commissie geeft in het actieplan aan dat zij de nationale strategieën of beleidsmaatregelen inzake cyberpesten zal blijven monitoren en in 2029 een balans zal opmaken.

In de eerste pijler beschrijft de Commissie de acties die zij zal ondernemen om cyberpesten aan te pakken via de bestaande beleids- en rechtsinstrumenten. De Commissie kondigt aan meer aandacht te besteden aan het tegengaan van cyberpesten via: de herziening van de richtsnoeren inzake de onlinebescherming van minderjarigen onder de Digitaledienstenverordening (hierna: DSA), de nieuw op te stellen richtsnoeren inzake betrouwbare *flaggers* in het kader van de DSA, de vergemakkelijking van een doeltreffende uitvoering van de bepalingen van de AI Verordening inzake verboden AI-praktijken en transparantieverplichtingen en de lopende evaluatie en herziening van de Richtlijn audiovisuele mediadiensten. Daarnaast nodigt het actieplan de lidstaten uit om een nationaal actieplan tegen cyberpesten te ontwikkelen en de door de Commissie voorgestelde gemeenschappelijke definitie van cyberpesten te gebruiken, zodat vergelijkbare gegevens over cyberpesten in de EU kunnen worden verzameld. De Commissie zal de gegevensverzameling in de hele EU vergemakkelijken door onder andere richtsnoeren vast te stellen en de inzet van het netwerk van centra voor veiliger internet (SIC's).

De tweede pijler richt zich op acties op het gebied van preventie en bewustwording over cyberpesten. De Commissie beschrijft in het actieplan dat zij verschillende instrumenten zal ontwikkelen en beschikbaar zal stellen voor lidstaten om verantwoorde digitale vaardigheden te bevorderen, cyberpesten te voorkomen en het bewustzijn hierover te vergroten. Dit gebeurt onder meer door een aantal acties op onderwijsterrein, zoals het uitbreiden van middelen en opleiding over cyberpesten voor het onderwijs, via richtsnoeren burgerschapsvorming op scholen versterken en actualisering van de richtsnoeren voor leerkrachten en onderwijsactoren inzake het aanpakken van desinformatie en het bevorderen van digitale geletterdheid. Daarnaast zal de Commissie aandacht besteden aan cyberpesten in het EU-actieplan voor de bescherming van kinderen tegen criminaliteit.

Verder worden de lidstaten uitgenodigd om duidelijke richtsnoeren en opleidingen over cyberpesten op te stellen voor burgers, zoals professionals, die met kinderen werken. Ook worden de lidstaten opgeroepen om kinderparticipatie te versterken in de beleidsvorming en de uitvoering van maatregelen voor kindervelzijn.

De derde pijler richt zich op rapportage en ondersteuning. Deze pijler moet ervoor zorgen dat met name slachtoffers van cyberpesten, omstanders, scholen en opvoeders op een duidelijke, betrouwbare en toegankelijke manier cyberpesten kunnen melden en passende hulp kunnen krijgen. De Commissie zal de ontwikkeling en uitrol van een onlineveiligheidsapp in alle lidstaten ondersteunen. Aan lidstaten wordt gevraagd om een nationale onlineveiligheidsapp, aangepast aan de nationale omgeving, beschikbaar te stellen. Met de app moeten slachtoffers cyberpesten eenvoudig kunnen melden via een hulplijn en kunnen vragen naar passende bijstand op maat door middel van gecoördineerde doorverwijzingen naar bijvoorbeeld rechtshandhaving of onderwijs – en

kinderbeschermingdiensten. Daarnaast moet bewijsmateriaal op een veilige manier en in overeenstemming met de nationale rechtskaders kunnen worden opgeslagen en doorgegeven. De lidstaten worden gevraagd de onlineveiligheidsapp van de Commissie te implementeren en te zorgen voor interoperabiliteit met de bestaande infrastructuren en ondersteuningssystemen. Voor het succes van de app is het van belang dat lidstaten aan burgers de voordelen hiervan communiceren.

Daarnaast zal de Commissie de aanpak van slachtofferschap van kinderen in de onlineomgeving, waaronder cyberpesten, opnemen in de volgende EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers. Verder worden lidstaten opgeroepen om door de gegevensbeschermingsautoriteiten instrumenten te laten bevorderen waarmee kinderen zichzelf kunnen beschermen tegen online risico's, zoals cyberpesten, gegevens- of accountdiefstal, pogingen tot oplichting en seksuele chantage.

3. Nederlandse positie ten aanzien van de mededeling/aanbeveling

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het beschermen van kinderrechten online is een prioriteit voor het kabinet. Het kabinet heeft in het coalitieakkoord de ambitie aangescherpt om te komen tot een digitale samenleving die veilig, gezond en weerbaar is, in het bijzonder voor kinderen en jongeren, zoals opgenomen in de paragraaf '*veilig en gezond online*'.¹

Het kabinet ziet dat kinderen in een online omgeving worden blootgesteld aan verschillende risico's, waaronder cyberpesten. In Nederland geldt uitgebreid nationaal beleid voor het bestrijden van pesten, waarin het element 'online' ook wordt meegenomen. De aanpak van (cyber)pesten vindt plaats vanuit verschillende invalshoeken.

Ten eerste zijn er in Nederland verschillende meldpunten en hulplijnen die slachtoffers of omstanders van cyberpesten kunnen raadplegen, waaronder maar niet beperkt tot *Offlimits*, Slachtofferhulp Nederland, de Kindertelefoon, Meldknop en www.injebol.nl.² Het kabinet steunt daarnaast het project '*harmful but lawful*' van *Offlimits* met een incidentele subsidie. Binnen dit project wordt onder meer gewerkt aan de ontwikkeling van een classificatieschema voor schadelijke maar legale content (zoals cyberpesten) en het vergroten van de capaciteit om meldingen hierover te registreren en analyseren.

Ten tweede zijn er in Nederland verschillende initiatieven die cyberpesten onder de aandacht brengen en de bewustwording hierover vergroten. Zo werken *Offlimits*, Platform voor de InformatieSamenleving (ECP) en Netwerk Mediawijsheid aan meer bewustwording op het thema cyberpesten door middel van verschillende projecten.³ Verder beheert het Nederlandse

¹ Coalitieakkoord 2026-2030 D66, VVD en CDA. Kamerstukken II 2025/26, 36848

² [Waar kan ik of mijn kind terecht bij problemen online, zoals cyberpesten? | Rijksoverheid.nl](#)

³ [Safer Internet Day 2026 in the Netherlands: harmful but lawful content](#)

Jeugdinstituut (NJI) een databank voor effectieve jeugdinterventies, waar ook effectieve programma's ter voorkoming van pesten in zijn opgenomen.⁴ Deze interventies bevatten een theoretisch en praktisch weloordachte, systematische aanpak voor preventie, ondersteuning en hulp bij specifieke risico's en problemen. Professionals kunnen deze inzetten ter ondersteuning van kinderen en jongeren bij het opgroeien en opvoeden.

Ten derde richt het kabinet zich via het onderwijs op de preventie en aanpak van pesten, waaronder cyberpesten, omdat pesten de meest voorkomende vorm van sociale onveiligheid is op scholen. Hoewel scholen niet verantwoordelijk zijn voor wat er online gebeurt, kan cyberpesten wel invloed hebben op de sociale veiligheid binnen de school. De Wet veiligheid op school regelt dat scholen een zorgplicht hebben voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid van leerlingen op school. Scholen dienen vanuit deze zorgplicht zich in te zetten voor het online weerbaar en mediawijs maken van leerlingen.⁵ Daarnaast heeft het kabinet de Wegwijzer seksualiteit online geactualiseerd. Daarin staan advies, stappenplannen en meldpunten voor ouders en schoolteams om ongewenste *sexting* of *shamesexting* aan te pakken.⁶

Cyberpesten kan ook strafbare vormen aannemen. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van vormen van online geweld zoals online belaging en bedreiging. In 2025 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid onderzoek laten verrichten naar de aard en omvang van online geweld. Op dit moment wordt er in navolging van dit onderzoek gewerkt aan de aanpak van online- en hybride geweld. Binnen deze aanpak zal er ook nadrukkelijk aandacht zijn voor preventie.

Verder zet het kabinet zich via het onderwijs actief in voor preventie van (cyber)pesten door digitale geletterdheid van leerlingen (basis- en middelbare school) te versterken. Hiertoe wordt het curriculum geactualiseerd en zal digitale geletterdheid als nieuw leergebied worden geïntroduceerd. De inwerkingtreding van de nieuwe kerndoelen gaat in fases: voor digitale geletterdheid staat augustus 2027 gepland als moment van inwerkingtreding.⁷

Daarnaast wordt de kennisbasis voor de lerarenopleidingen in het hoger beroepsonderwijs vernieuwd. Ook is er expliciet aandacht voor sociale veiligheid, waaronder pesten, seksuele intimidatie, polarisering en discriminatie. De implementatie hiervan start naar verwachting vanaf september 2027.⁸

Daarnaast betreft Nederland kinderen en jongeren bij beleidsvorming inzake online kinderrechten. Hiervoor is samen met UNICEF de Jongerenraad Digitalisering opgericht. Deze raad komt vier keer per jaar bijeen en fungeert als klankbord voor beleidsmakers. De opbrengsten van de raad worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid, waarmee de raad bijdraagt aan een beter onderbouwde en meer op de praktijk aansluitende beleidsaanpak.

⁴ <https://www.nji.nl/databanken/interventies>.

⁵ Kamerstukken II, 2014/15, 34 130, nr. 3.

⁶ Er zijn twee wegwijsers, één voor het po en één voor het vo. Deze zijn te vinden op de www.rijksoverheid.nl.

⁷ <https://www.actualisatiekerndoelen.nl/updates/het-curriculum-verandert-wat-kun-je-wanneer-verwachten>

⁸ <https://www.10voordeleraar.nl/herijkte-kennisbases>

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet onderschrijft de doelstellingen van het actieplan. De voorgestelde initiatieven sluiten aan bij de huidige inspanningen van het kabinet om pesten, waaronder cyberpesten, tegen te gaan. Het kabinet verwelkomt de actieve rol die de Commissie oppakt bij het bestrijden van cyberpesten.

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten opzichte van de initiatieven in pijler 1 van het actieplan, waarin de Commissie voorstelt om in bestaand EU-beleid meer aandacht te besteden aan cyberpesten.

Ten aanzien van de voorziene herziening van de DSA richtsnoeren ter bescherming van minderjarigen is het kabinet positief dat de Commissie zal kijken naar het verbeteren van de meldingssystemen van online platforms. Dit sluit aan bij de eerdere appreciatie van het kabinet van de richtsnoeren, namelijk om ervoor te zorgen dat zowel minderjarigen als ouders over voldoende duidelijke en laagdrempelige hulpmiddelen beschikken om illegale of schadelijke inhoud te melden.⁹ Het kabinet verwelkomt daarnaast de voorgenomen verduidelijking van het kader voor betrouwbare flaggers via richtsnoeren. Dit kan organisaties met expertise in het identificeren van illegale vormen van cyberpesten helpen in de bestrijding van zulke content. Het kabinet steunt daarnaast een effectieve handhaving van het tegengaan van cyberpesten door middel van AI, met name ook door internationale coördinatie en eenduidige en heldere richtsnoeren.

Het kabinet onderschrijft de oproep van de Commissie aan lidstaten om nationale plannen op te stellen ter bestrijding van pesten, waaronder cyberpesten. Deze oproep sluit aan bij het bestaand Nederlands beleid en de reeds bestaande nationale aanpak van (cyber)pesten vanuit verschillende invalshoeken. Tegen deze achtergrond ziet het kabinet geen aanleiding om aanvullende nationale maatregelen te treffen.

Het kabinet begrijpt dat het belangrijk is voor de uitvoering van het actieplan dat er een gemeenschappelijke definitie voor cyberpesten wordt geïntroduceerd. Het kabinet is echter terughoudend in het overnemen van de definitie zoals voorgesteld door de Commissie en deze definitie te gebruiken voor gegevensverzameling. Ten eerste wordt in de ondersteuningsstructuur voor scholen in Nederland uitgegaan van pesten in al haar verschijningsvormen. Een scheiding tussen cyberpesten en pesten is daarin niet altijd goed te maken. Iemand die online wordt gepest, wordt ook vaak offline gepest en andersom. De Nederlandse onderzoeken zijn gericht op pesten en de locaties waar dat gebeurt, waaronder online. Een definitie 'met behulp van technologieën' is in principe mogelijk, maar heeft voor dataverzameling beperkte toegevoegde waarde. Ten tweede geeft het actieplan geen informatie over de wijze van gegevensverzameling en de indicatoren die toegepast gaan worden. Voor het kabinet is het daarom niet duidelijk met welk doel de Commissie

⁹ Kamerstukken II 2025/26, 22 112, nr. 4207.

voornemens is de gegevens te gaan gebruiken en wat de meerwaarde hiervan is. Het kabinet acht het van belang dat de noodzaak en het beoogde gebruik van de gegevens duidelijk worden onderbouwd. Daarnaast zal het kabinet de Commissie bij de verdere uitwerking van de plannen oproepen om zo veel mogelijk synergie te zoeken met bestaande dataverzameling, in het bijzonder met het grootschalige PISA-onderzoek van de OESO, waarin ook aandacht wordt besteed aan cyberpesten.

Het kabinet verwelkomt de aangekondigde initiatieven van de Commissie zoals beschreven in pijler 2, maar heeft enkele aandachtspunten. Het kabinet is ten eerste van mening dat richtsnoeren en kaders zodanig moeten worden vormgegeven dat zij als springplank kunnen fungeren voor lidstaten, zonder dat zij tot in detail prescriptief zijn. Ten aanzien van de praktische handvatten en/of een routekaart voor leraren vindt het kabinet dat deze niet moeten leiden tot een onnodige verzwaring van het onderwijsprogramma. Het zou daarnaast waardevol zijn als de routekaart niet alleen gericht is op leraren, maar ook handvatten biedt voor schoolleiders. Zij spelen immers een belangrijke rol in het faciliteren en ondersteunen van hun team en kunnen, samen met de leraren, een gezamenlijke visie ontwikkelen op digitaal welzijn en de preventie van cyberpesten.

Het kabinet verwelkomt daarnaast de oproep richting lidstaten om maatregelen te nemen ter versterking van preventie en vroegtijdige opsporing van cyberpesten. Dit is lijn met bestaand nationaal beleid. Het kabinet is van oordeel dat preventie in het onderwijs voornamelijk zit in het versterken van de basis van digitale geletterdheid, mediawijsheid en burgerschap. Het kabinet zet zich daarom ook in op het versterken van digitale geletterdheid voor leerlingen en onderwijsprofessionals. Het kabinet is van mening dat organisaties zelf het beste in staat zijn om te beoordelen aan welke ondersteuning, in de vorm van richtsnoeren en/of opleiding, hun personeel behoefte heeft. Het kabinet ziet geen toegevoegde waarde in het ontwikkelen van aanvullende richtsnoeren of opleidingen vanuit de overheid.

Het kabinet verwelkomt de oproep van de Commissie richting lidstaten om de participatie van kinderen te versterken in de beleidsvorming en de uitvoering van maatregelen voor kindervelzijn. Het betrekken van jongeren is een belangrijk onderdeel van de strategie van het kabinet op het gebied van online kinderrechten.

Het kabinet onderschrijft de doelstellingen van het voorstel om een EU-brede onlineveiligheidsapp te ontwikkelen, zodat kinderen en omstanders cyberpesten op een laagdrempelige wijze kunnen melden en passende hulp kan worden aangeboden. Het kabinet plaatst wel een aantal inhoudelijke kanttekeningen bij dit voorstel. Ten eerste constateert het kabinet dat de ondersteuning van de Commissie bij het ontwikkelen van de onlineveiligheidsapp nog nadere uitwerking behoeft. Wanneer de specificaties van de app bekend worden gemaakt, dan zal het kabinet de nut, noodzaak en de meerwaarde moeten beoordelen ten opzichte van de bestaande nationale meld- en hulpstructuren voor slachtoffers en omstanders van cyberpesten. Ten tweede ziet het kabinet privacyrisico's bij het opslaan en delen van bewijsmateriaal. Het is van belang dat de verwerking van gegevens voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Ten derde is het

kabinet van oordeel dat de Commissie de financiële en uitvoeringsconsequenties van de uitrol van de onlineveiligheidsapp inzichtelijk moet maken.

Het kabinet onderschrijft het belang om kinderen te ondersteunen om zichzelf te beschermen tegen onlineriesico's, zoals cyberpesten, gegevens – of accountdiefstal, pogingen tot oplichting en afpersing met al dan niet met AI-bewerkt beeldmateriaal van seksuele aard. Kinderen worden via scholen voorgelicht over deze onderwerpen. Het kabinet is van mening dat het effectiever is om kinderen te ondersteunen via het onderwijs of via andere (maatschappelijke) organisaties die direct contact hebben met kinderen, met professionals die hiervoor opgeleid zijn, dan via een toezichthouder. Het kabinet ziet daarom geen aanleiding om de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), de Nederlandse gegevensbeschermingsautoriteit, te vragen om extra voorlichting aan kinderen te geven over de eerdergenoemde onlineriesico's. De AP heeft namelijk op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) al een taak voorlichting te geven over onlineriesico's.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De verwachting is dat een meerderheid van de lidstaten positief staat tegenover initiatieven om de veiligheid van minderjarigen en jongeren online te verbeteren, waaronder initiatieven die zien op de aanpak van cyberpesten.

Het Europees Parlement heeft gevraagd om een strengere aanpak van cyberpesten, het verhogen van platformverantwoordelijkheid en het verbeteren van de bescherming van slachtoffers.¹⁰

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking op het terrein van onderwijs en de bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid. Op het terrein van onderwijs, beroepsopleiding, jongeren en sport (artikel 6, sub e VWEU) en de bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid (artikel 6, sub a VWEU) is de Europese Unie bevoegd om het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen. Het actieplan heeft een ondersteunend en coördinerend karakter en bevat geen voorstellen tot harmonisatie van nationaal recht.

De aangekondigde beleidsvoornemens berusten evenwel op bevoegdheden van de EU op aanpalende beleidsterreinen, omdat er ook beleidsvoornemens worden genoemd voor het aanpassen van bestaand EU-beleid. De mededeling ziet daarom op de werking van de interne markt (artikel 4, tweede lid, onder a VWEU) en de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht (artikel

¹⁰ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260423IPR41845/parliament-wants-stronger-action-against-cyberbullying-in-the-eu>.

4, tweede lid, onder j VWEU). Op deze terreinen is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel om te zorgen voor een robuustere, consistentere en beter gecoördineerde EU-respons op cyberpesten, die de inspanningen op het gebied van preventie en digitale geletterdheid versterkt en meldingen en slachtofferhulp in de hele Unie verbetert en vereenvoudigt. Gelet op de grensoverschrijdende aard van digitale diensten en cyberpesten, kan dit onvoldoende op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Bovendien heeft samenwerking op EU-niveau meerwaarde doordat het bijdraagt aan de uitwisseling van kennis op het gebied van de aanpak van cyberpesten tussen de lidstaten. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft als doel om te zorgen voor een robuustere, consistentere en beter gecoördineerde EU-respons op cyberpesten, die de inspanningen op het gebied van preventie en digitale geletterdheid versterkt en meldingen en slachtofferhulp in de hele Unie verbetert en vereenvoudigt. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat het actieplan zowel voorziet in initiatieven van de Commissie als lidstaten uitnodigt om, met ondersteuning van de Commissie, aanvullende maatregelen te treffen. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, aangezien de mededeling geen bindende verplichtingen bevat en de lidstaten ruimte laat om invulling te geven aan de voorgestelde acties, rekening houdend met de nationale context. Wel heeft het kabinet als aandachtspunt de vraag of voorgestelde maatregelen toereikend zijn voor het doel. Zo is bijvoorbeeld de voorgestelde routekaart voor leraren onvoldoende gericht op schoolleiders.

d) Financiële gevolgen

De ondersteunende maatregelen van de Commissie richting lidstaten kunnen leiden tot financiële gevolgen voor de EU-begroting. Bijvoorbeeld met betrekking tot het ontwikkelen en implementeren van de EU-brede onlineveiligheidsapp. Het voorgestelde actieplan bevat echter geen beschrijving van personele of financiële consequenties. Het kabinet zal hiervoor om opheldering vragen.

Het voorstel heeft niet direct nationale financiële gevolgen, aangezien het geen juridische bindende verplichtingen bevat. (Eventuele) budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Daarnaast moet de ontwikkeling van de

administratieve uitgaven in lijn zijn met de ER-conclusies van juli 2020 over het MFK-akkoord. Het kabinet is kritisch over de stijging van het aantal werknemers.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel heeft geen directe implicatie voor de regeldruk. Het actieplan bevat geen bindende verplichtingen en sluit op hoofdlijnen goed aan bij het bestaande beleid. Daarnaast is de verwachting dat het actieplan geen gevolgen zal hebben voor de concurrentiekracht of geopolitiek.

Minister van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

Datum

26 augustus 2026

Onze referentie

Bijlage(n)

1

nota

Bijlage(n)

1. BNC-fiche Actieplan Cybersecurity & AI

1. Aanleiding

Op 7 juli 2026 heeft de Europese Commissie (hierna Commissie) een mededeling over het *Action Plan on Cybersecurity and Artificial Intelligence (AI)* gepubliceerd. Het actieplan beoogt het veilige en verantwoorde gebruik van AI te ondersteunen en tegelijkertijd de cyberveiligheid van Europa te versterken. Het BNC-fiche is opgesteld door het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te geven op het BNC-fiche.

3. Kernpunten

- De Commissie beoogt met het voorstel een gecoördineerde aanpak uiteen te zetten om lidstaten, bedrijven en overheidsinstanties te helpen de kansen van AI op het gebied van cyberbeveiliging te benutten.
- Het actieplan omvat drie pijlers: (i) geavanceerde AI veilig, toegankelijk en inzetbaar maken voor Europese cybersecurity, (ii) het versterken van de cyberbeveiliging en veerkracht van de EU, en (iii) het opschalen van de Europese AI-capaciteiten voor cyberbeveiliging.
- Het voorstel wordt positief ontvangen en het kabinet verwelkomt over het algemeen de doelstelling in het actieplan om de cyberbeveiliging op Europees niveau te versterken.
- EZK zal het BNC fiche medeondertekenen.

4. Toelichting

Proces

- Na bespreking in de ambtelijke voorportalen (de BNC op 2 september en de CoCo op 8 september), wordt het fiche naar verwachting ter instemming aangeboden aan de MR van 11 september 2026 en daarna naar de Tweede Kamer verzonden.
- Het behandelingstraject in de Raad is nog niet bekend, omdat de Commissie hierover nog geen duidelijkheid heeft gegeven. Indien het tot behandeling komt, ligt agendering in de Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie (Telecomraad) het meest voor de hand.

Beoordeling

- De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Er is een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten op gebied van de interne markt op grond van artikel 4, tweede lid, sub a van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Op het terrein van onderzoek en technologische ontwikkeling is sprake van een parallelle bevoegdheid, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, lid 3, VWEU).
- Het kabinet beoordeelt de subsidiariteitstoets positief. Gezien het grensoverschrijdende karakter van cyberveiligheidsgevolgen kunnen de lidstaten dit niet zelfstandig. Een EU-aanpak is daarom nodig.
- Het oordeel van het kabinet over de proportionaliteit is positief. Het voorgestelde optreden gaan grotendeels niet verder dan noodzakelijk, omdat het merendeels bestaat uit coördinatie, ondersteuning en capaciteitsopbouw. Het kabinet zal de uitwerking van enkele voorstellen nauwgezet volgen en hecht eraan dat nieuwe financiering en governance aansluiten op bestaande Europese instrumenten.
- Daarnaast hecht het kabinet eraan dat de acties uit het actieplan zoveel mogelijk aansluiten op bestaande Europese en nationale wetgeving, structuren en ecosystemen, om parallelle structuren en effectiviteitsverlies te voorkomen.

Datum
26 augustus 2026
Onze referentie

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Voor het overige is geen informatie opgenomen in de nota die niet openbaar gemaakt kan worden.

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken – Digitale Economie en
Soevereiniteit

Directie

DG Digitaliseringsbeleid
Samenleving en Overheid (i.o.)

Auteur

5.1.2.e

5.1.2.e

6.1521e2.e

Datum aangemaakt

26 augustus 2026

Kenmerk

.....

Kopie aan

Bijlage(n)

nota
TER BESLISSING

BNC-fiche aanbeveling gemeenschappelijk kader
leeftijdsverificatie EU

Parafenroute

DGDSO, kwartiermaker

5.1.2.e

PDD, directeur

5.1.2.e

PDD, MT-Lid

5.1.2.e

BPZ, Adviseur

5.1.2.e

Aanleiding

Op 29 april jl. heeft de Europese Commissie een raadsaanbeveling tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor technologieën voor leeftijdsverificatie in de EU gepubliceerd. Conform gebruik is hiervoor een BNC-fiche opgesteld waarin de aanbeveling wordt beoordeeld.

Advies

U wordt geadviseerd in te stemmen met de inhoud van het BNC-fiche, zodat het fiche via het BNC-overleg en de CoCo naar de MR wordt geleid.

Kernpunten

- De aanbeveling beoogt een gemeenschappelijk Europees kader voor online leeftijdsverificatie te creëren, zodat alle EU-burgers uiterlijk eind 2026 toegang hebben tot een betrouwbare, privacyvriendelijke en interoperabele oplossing.
- De aanbeveling bouwt voort op de EU-blauwdruk voor leeftijdsverificatie, die technische specificaties bevat voor leeftijdsverificatie, afgestemd op de Europese digitale identiteitsportemonnees (EDI-wallets). Deze specificaties zorgen ervoor dat gebruikers uitsluitend kunnen aantonen dat zij aan een bepaalde leeftijdsgrens voldoen, zonder dat persoonsgegevens, identiteit of online activiteiten worden gedeeld.
- Lidstaten worden opgeroepen om uiterlijk 30 juni 2026 een nationaal uitvoeringsplan in te dienen en uiterlijk 31 december 2026 een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt samengewerkt aan een EU-regeling voor leeftijdsverificatie, met gemeenschappelijke eisen voor governance, betrouwbaarheid en aanbieders van leeftijdsattesteringen en -verificatieoplossingen. Ook

Ontvangen BPZ

- worden een EU-lijst van vertrouwde aanbieders van leeftijdsattesteringen en een EU-lijst van vertrouwde leeftijdsverificatieoplossingen voorgesteld.
- Het fiche stelt dat het kabinet het voorstel steunt. Het voorstel draagt bij aan een gemeenschappelijke Europese oplossing, waarmee wordt bevorderd dat minderjarigen in de EU beter worden beschermd tegen toegang tot online-inhoud en -diensten die schadelijk zijn voor hun leeftijd, terwijl tegelijkertijd de bescherming van grondrechten, zoals privacy en gegevensbescherming, wordt gewaarborgd. Gezien het grensoverschrijdende karakter van digitale diensten en de interne markt kan deze bescherming onvoldoende alleen door de lidstaten afzonderlijk op centraal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een ondersteunende EU-aanpak wenselijk.
 - Leeftijdsverificatie wordt door het kabinet gezien als één van de mogelijke instrumenten om minderjarigen online te beschermen en is met name passend wanneer sprake is van diensten met hoge risico's of wettelijke leeftijdsgrenzen, zoals bijvoorbeeld bij online alcoholverkoop of online kansspelen, maar niet als een doel op zichzelf of als een generieke oplossing voor alle online diensten. Het kabinet kiest hierbij nadrukkelijk voor een sectorale en risicogebaseerde aanpak. Per sector wordt beoordeeld of een wettelijke leeftijdsgrens bestaat en of eventuele inzet van online leeftijdsverificatie noodzakelijk en proportioneel is.
 - Het fiche benadrukt dat de deadline van eind 2026 niet haalbaar is in de Nederlandse context. De technische specificaties en certificeringskaders in het kader van de eIDAS-verordening zijn nog in ontwikkeling, en de uitvoeringswet voor EDI-wallets treedt pas in 2028 in werking. Onderzoek van TNO toont aan dat er juridische, organisatorische en technische drempels zijn die een snelle implementatie belemmeren.
 - Het kabinet vindt het belangrijk dat leeftijdsverificatie strikt beperkt blijft tot het vaststellen van de leeftijdsgrens en niet wordt gebruikt voor bredere identificatie of monitoring. Daarnaast moet er ruimte blijven voor alternatieven voor burgers die geen EDI-wallet willen gebruiken. Nederland zal zich inzetten voor een gemeenschappelijk Europees kader dat voldoet aan hoge eisen op het gebied van privacy, gegevensbescherming, cyberveiligheid en interoperabiliteit. Hierbij zal het kabinet samenwerken met de Commissie en andere lidstaten bij de ontwikkeling van een EU-regeling en lijsten van vertrouwde aanbieders.

Toelichting

Krachtenveld

- Een meerderheid van de EU-lidstaten is voorstander van een Europees gemeenschappelijk kader voor leeftijdsverificatie. Een aantal lidstaten is al bezig met (het verkennen van) integratie van de EU-blauwdruk in nationale EDI-Wallets en het eIDAS-raamwerk
- Tegelijkertijd verkennen enkele lidstaten nationale oplossingen voor leeftijdsverificatie en hebben enkele lidstaten vragen geuit over de effectiviteit van leeftijdsverificatiemiddelen. Enkele lidstaten hebben uitgedragen uiterlijk eind dit jaar een nationale EU-oplossing voor leeftijdsverificatie beschikbaar te stellen, maar andere lidstaten lijken meer tijd nodig te hebben.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

- De verwachting is dat het Europees Parlement voorstander is van een gemeenschappelijk kader voor online leeftijdsverificatie.

Kenmerk
BPZ / 105581085

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
17 augustus 2026

Kenmerk
DGA-DAD / 108062563

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota
TER BESLISSING

BNC-fiche Europese veelteeltstrategie

Parafenroute

Aanleiding

Op 7 juli 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) een mededeling over de langetermijnstrategie voor de veehouderij gepubliceerd. De Kamer wordt over de kabinetsappreciatie van de mededeling van de Commissie geïnformeerd middels een BNC-fiche. Gelijktijdig heeft de Commissie ook het Eiwit Actieplan gepubliceerd, daarover wordt een apart BNC-fiche opgesteld.

Geadviseerd besluit

- U kunt kennismaken van de nota en akkoord gaan met het BNC-fiche (zie bijlage);
- U wordt gevraagd om dit uiterlijk woensdag 2 september te doen in verband met de bespreking in de BNC (2 september), CoCo (8 september) en MR (11 september).

Kernpunten

- In de strategie (bijlage 1) benoemt de Commissie dat de veehouderij een zeer belangrijke rol speelt in de voedselzekerheid, regionale economieën en open strategische autonomie, maar ook kampt met kwetsbaarheden en maatschappelijke druk op het gebied van duurzaamheid, dierenwelzijn en concurrentievermogen. De Commissie publiceerde daarom een langetermijnstrategie om de veehouderij toekomstbestendig te maken. De strategie vormt onderdeel van de invulling van de Visie voor Landbouw en Voedsel die de Commissie in 2025 publiceerde.
- De strategie bestaat uit vijf pijlers:

- Veerkracht: versterken van de weerbaarheid van de sector tegen crises en structurele veranderingen.
- Concurrentievermogen: versterken van de concurrentiepositie op zowel EU- als mondiaal niveau.
- Duurzaamheid en dierenwelzijn: verminderen van de klimaat- en milieu-impact van de veehouderij en het verbeteren van dierenwelzijn.
- Territoriale diversiteit: ondersteunen van veehouderijssystemen die de uiteenlopende landschappen, productiemodellen en plattelandsgemeenschappen van Europa weerspiegelen.
- Excellentie: bevorderen van de excellentie van Europese productiesystemen, o.a. door de kwaliteit en herkenbaarheid van producten en de identificatie van producten van EU-oorsprong te vergroten.
- Deze strategie is de uitkomst van een al langer lopend voortraject, waarin ook burgers en bedrijven/organisaties via een publieke consultatie de gelegenheid hebben gehad input te leveren op deze strategie.
- Het kabinet verwelkomt de strategie op grote lijnen, omdat deze in samenhang kijkt naar zowel de ontwikkeling van de veehouderij als het behalen van milieu-, natuur- en sociale doelen, bijvoorbeeld het bijdragen aan de vermindering van klimaat- en milieuimpact en de versterking van rurale gebieden en gemeenschappen. Het kabinet heeft ook enkele kritische kanttekeningen, o.a. op het gebied van dierenwelzijnseisen en stikstofbeleid.
- Verschillende stakeholders, zowel van de sectorkant als verschillende NGO's, hebben een eerste reactie gegeven op de strategie. De veehouderijsectoren benadrukten in het kader van het concurrentievermogen het belang van een gelijk speelveld op het gebied van duurzaamheid en welzijnseisen – zowel binnen Europa als voor ingevoerde producten uit derde landen. Nieuwe Europese regelgeving mag de transitie naar een dierwaardige veehouderij niet doorkruisen of leiden tot stapeling van aanvullende eisen. Daarnaast vragen de veehouderijsectoren aandacht voor de huidige vergunningsproblematiek in Nederland die investeringen in verduurzaming, dierenwelzijn en bedrijfsontwikkeling in de weg staan.
- Diverse NGO's zijn blij met het feit dat dierenwelzijn als integraal onderdeel wordt benoemd van een toekomstbestendige veehouderij, maar benadrukken dat het in de strategie ontbreekt aan ambitie op het gebied van duurzaamheid en dierenwelzijn. Deze NGO's zijn van mening dat de focus op het versterken van de concurrentiekracht geen prikkel mag vormen voor productie van vlees tegen een zo laag mogelijke prijs en met lagere dierenwelzijnseisen. Daarnaast benadrukken zij in het kader van het gelijke speelveld dat de EU-eisen op het gebied van dierenwelzijn ook zouden moeten gelden voor de import van dierlijke producten uit derde landen.
- Naar aanleiding van het debat Dieren in de veehouderij en NVWA (CD d.d. 23/04) is een motie aangenomen van de leden Koorevaar (CDA) en Den

Hollander (VVD), die de regering verzoekt om de Raad voor Dierenaangelegenheden te vragen voorbeelden van verschillen in dierenwelzijnseisen tussen Nederland en andere lidstaten te relateren aan de aankomende European Livestock Strategy en te onderzoeken hoe deze inzichten kunnen bijdragen aanverbetering van dierenwelzijn in de Europese Unie, het borgen van eeneerlijk speelveld en een duurzaam verdienmodel voor Nederlandseveehouders, en de Kamer over de uitkomsten te informeren¹. Op dit moment wordt overleg gevoerd met de RDA over hoe hun inzichten kunnen worden betrokken.

¹ TK 28 286, nr. 1458

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
24 augustus 2026

Kenmerk
DGA / 108111098
RT 0000156496

nota
TER BESLISSING

BNC-fiche actieplan EU-eiwitsysteem

Parafenroute

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Op 7 juli 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) het Actieplan voor het EU-eiwitsysteem (hierna: het actieplan) gepubliceerd, gericht op het versterken van de weerbaarheid, het concurrentievermogen, de open strategische autonomie en de duurzaamheid van het EU-eiwitsysteem met een integrale benadering. De Kamer dient over de kabinetsappreciatie van de mededeling van de Commissie geïnformeerd te worden middels een BNC-fiche. Penvoerder is LVVN.

Geadviseerd besluit

- U kunt kennisnemen van de nota en akkoord gaan met het BNC-fiche (zie bijlage);
- U wordt daarbij geattendeerd om dit vóór 2 september te doen in verband met de bespreking van het fiche in de BNC-vergadering.

Kernpunten

- Aanleiding voor het actieplan is de EU strategische importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen, met name soja, en de additieven daarvan uit derde landen. Daarom pleit de Commissie voor een integrale aanpak om het EU-eiwitsysteem te versterken met een integrale benadering voor de gehele eiwitketen. De aandacht ligt daarbij op het verbreden van de duurzame Europese eiwitproductie, onderzoek, innovatie en ontwikkeling, en het versterken van eiwitwaardeketens van producent tot consument.
- Het actieplan is een aanvulling op de gelijktijdig gepresenteerde veehouderijstrategie¹, waarover de Kamer in een separaat BNC-fiche wordt geïnformeerd.

¹ COM(2026) 576 final, EU strategy on livestock (CELEX 52026DC0576).

- Het kabinet heeft kennisgenomen van het actieplan en staat hier positief tegenover. De aanbevelingen en handvatten komen grotendeels overeen met het Nederlandse beleid, verankerd in de Nationale Eiwitstrategie (NES)² en in de aangekondigde Agenda Voedselzekerheid³, en worden waar relevant meegenomen. Centraal daarbij staat de vermindering van de EU strategische importafhankelijkheden uit derde landen en de transitie naar een toekomstbestendig voedselsysteem dat duurzaam, concurrerend, weerbaar en open strategisch autonoom is. Wel is het van belang dat de Europese aanpak voldoende ruimte laat voor nationale omstandigheden en dat maatregelen proportioneel en marktgericht worden vormgegeven.
- Het BNC-fiche wordt besproken in de BNC-vergadering op 2 september 2026 en de CoCo op 8 september 2026, waarna het wordt doorgeleid naar de MR op 11 september 2026.

Toelichting

Samenvatting van de mededeling van de Commissie

Aanleiding voor het actieplan is het verminderen van de Europese strategische importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen en de additieven (aminozuren en vitamines) daarvan voor diervoeders, met name soja, uit derde landen. Deze afhankelijkheid maakt het EU-voedselsysteem kwetsbaar voor geopolitieke risico's, verstoringen in toeleveringsketens en prijsschommelingen. Het actieplan vormt een aanvulling op de gelijktijdig gepresenteerde veehouderijstrategie.

Het actieplan bevat handvatten en aanbevelingen voor een integrale beleidsbenadering voor het EU-eiwitsysteem die zich richt op drie hoofddoelen: (1) het versterken van de open strategische autonomie door het vergroten van de duurzame Europese eiwitproductie, (2) het versterken van de veerkracht, het concurrentievermogen en de paraatheid van het EU-eiwitsysteem door middel van onderzoek, innovatie en investeringen, en (3) het versterken van de eiwitwaardeketens in de EU door de markt voor eiwitten aantrekkelijker te maken, de vraag naar eiwitproducten te stimuleren en lokale oplossingen te bevorderen.

De Commissie biedt in het actieplan handvatten en aanbevelingen aan de lidstaten om de voorgestelde aanpak verder uit te werken en te implementeren aan de hand van zes samenhangende sporen. (1) versterking van de beleidscoördinatie, (2) uitbreiding van de duurzame EU-eiwitvoorziening, (3) bevorderen van onderzoek en innovatie, (4) verbeteren van de veerkracht, het concurrentievermogen en de paraatheid van het EU-eiwitsysteem, (5) versterken van eiwitwaardeketens en de aantrekkelijkheid van de markt te vergroten en (6) het bevorderen van circulariteit.

Deze integrale benadering moet bijdragen aan het opschalen van de Europese productie van eiwitrijke gewassen door gerichte stimulansen te bieden die zowel de vraag als het aanbod versterken. Dit is essentieel voor de transitie naar een duurzaam, concurrerend en weerbaar EU-eiwitsysteem en een toekomstbestendige veehouderij.

² De Nationale Eiwitstrategie, Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 70.

³ Aankondiging Strategische Agenda Voedselzekerheid, Kamerstuk 31 532, nr. 310. Zie pijler twee.

Samenvatting van de kabinetsappreciatie

Het kabinet verwelkomt het actieplan van de Commissie om de EU-eiwitvoorziening weerbaarder, duurzamer en minder strategisch afhankelijk van een beperkt aantal importstromen te maken middels een integrale en samenhangende benadering van het EU-eiwitbeleid. Een dergelijke integrale benadering is noodzakelijk om, tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, de economische en veiligheidsbelangen van de EU en haar lidstaten beter te kunnen beschermen en versterken.

De aanpak van de Commissie sluit aan op het Nederlands beleid dat verankerd ligt in de NES en de aangekondigde voedselzekerheidsagenda. Versterking van het EU-eiwitsysteem draagt bij aan de vermindering van de strategische importafhankelijkheid van eiwitrijke grondstoffen en de additieven daarvan uit derde landen en aan de transitie naar een toekomstbestendig voedselsysteem dat duurzaam, concurrerend, weerbaar en open strategisch autonoom is. Van de handvatten en aanbevelingen uit het actieplan heeft het kabinet kennisgenomen en waar toepasbaar zullen deze worden meegenomen in het Nederlandse beleid. Wel is het van belang dat de Europese aanpak voldoende ruimte laat voor nationale omstandigheden en dat maatregelen proportioneel en marktgericht worden vormgegeven.

Daarbij is het kabinet geen voorstander van gekoppelde inkomenssteun binnen het GLB, vanwege het marktversturende karakter daarvan. Daarom vraagt het kabinet aandacht voor voldoende ruimte voor innovatie op het gebied van alternatieve eiwitten en nieuwe productiewijzen, zoals cellulaire agricultuur en precisiefermentatie, in lijn met de eigen inzet in de Agrofood Innovatieagenda. Verder acht het kabinet het wenselijk om een concrete doelstelling te verbinden aan het aandeel plantaardige eiwitten in humane diëten, zoals Nederland nationaal ook heeft vastgelegd. Tot slot acht het kabinet verdere modernisering van het Europese regelgevingskader wenselijk, zodat, waar wetenschappelijk is aangetoond dat dit veilig, verantwoord en uitvoerbaar is, meer ruimte ontstaat voor de hoogwaardige toepassing van circulaire eiwitbronnen en reststromen.

Aan de Staatssecretaris Economische Zaken – Digitale Economie en
Soevereiniteit

**DG Digitaliseringsbeleid
Samenleving en overheid
(i.o.)**

Auteur

5.1.2.e (senior
beleidsmedewerker)

T 5.1.2.e

I 5.1.2.e @minbzk.nl

Datum aangemaakt

26 augustus 2026

Kenmerk

.....

Kopie aan

Bijlage(n)

1

nota

Onderwerp
BNC-fiche mededeling actieplan tegen
cyberpesten

Parafenroute

Paraaf DGDSO	Paraaf DOO, Directeur	Paraaf PDD, MT-lid
5.1.2.e	5.1.2.e	5.1.2.e

Paraaf
BPZ, adviseur

Aanleiding

De Europese Commissie heeft op 10 februari 2026 een actieplan gepubliceerd om cyberpesten aan te pakken. Op 4 juni 2026 heeft de Commissie Digitale Zaken van de Tweede Kamer gevraagd om een appreciatie te ontvangen op het actieplan. Daarnaast hebben de fracties van de PVV en JA21 via de vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Justitie en Veiligheid van de Eerste Kamer op 9 juni 2026 via een brief vragen gesteld over het actieplan.

Advies

- Uiterlijk 30 augustus 2026 om 12.00 akkoord gaan met het bijgevoegd concept BNC-fiche met de Nederlandse kabinetsstandpunt op het actieplan cyberpesten.

Kernpunten

- Het BNC-fiche zal mede namens het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden ingediend, omdat zij beleidsverantwoordelijk zijn voor de aanpak van (online) pesten in het onderwijs.
- We zetten in op behandeling van het BNC-fiche tijdens de ministerraad van 11 september.
- De Commissie geeft in het actieplan aan dat cyberpesten is uitgegroeid tot één van de meest urgente online veiligheidskwesties voor minderjarigen en jongeren in Europa.
- Het actieplan richt zich op het bestrijden van cyberpesten door een betere EU-samenwerking, preventie, digitale geletterdheid, meldingen en slachtofferondersteuning en bestaat uit drie pijlers: 1) een gecoördineerde

Ontvangen BPZ

EU-aanpak, 2)preventie en bewustwording, en 3)rapportage en ondersteuning. De Commissie kondigt verschillende acties aan, die zij zelf oppakt en waarvan zij lidstaten oproept om op te pakken.

Kenmerk
BPZ / 105581085

Inhoud BNC-fiche

- Het kabinet is in het algemeen positief over het actieplan en ondersteunt de doelstellingen van de Commissie om cyberpesten EU-breed aan te pakken. Het actieplan is grotendeels in lijn met bestaand beleid en nationale initiatieven voor de aanpak van pesten, waaronder cyberpesten.
- Het kabinet heeft wel een aantal kanttekeningen geplaatst bij sommige initiatieven van de Commissie. Bij bepaalde initiatieven is de meerwaarde ten opzichte van nationale initiatieven niet duidelijk.
- Het kabinet is het meest kritisch over het voorstel in het actieplan voor het nationaal implementeren van een EU-onlineveiligheidsapp, bedoeld om cyberpesten laagdrempelig te melden en om passende hulp voor slachtoffers te bieden. Om de app goed te kunnen beoordelen is nadere uitwerking nodig. Op dit moment ziet het kabinet privacyrisico's en is duidelijkheid gewenst over de financiële en uitvoeringsconsequenties. Het kabinet zal de nut, noodzaak en meerwaarde ten opzichte van bestaande meldstructuren beoordelen op het moment dat de specificaties van de app bekend zijn.